

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 35.
Inseratni oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 35.
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 2. — Celje, Aleksandrova cesta,
—
Račun pri poštne č. zavodu: Ljubljana
št. 11.842. — Praha č. 78.180
Wien Nr. 105.242.

Izjava ob 4. junija

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
scatstvo Din 40.— neobvezno.

Oglas po tarifu.

Uredništvo

Osnovna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/1. — Telefon št. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knafljevi ul. št. 5/1. — Telefon št. 34.

Ljubljana, 4. junija.

Zadnje soboto je prispel českoslovaški zun. minister dr. Beneš v Pariz, ba-
je z namenom, da poseti razstavo deko-
rativne umetnosti. Se preden pa se je
utegnil podati na razstavišče, se je dr.
Beneš odpeljal na Quai d'Orsay v
francosko ministrstvo zunanjih zadev.
Tu je našel le generalnega tajnika Filipa
Berthelota in ravnatelja političnih
zadev Larochea. Z njima je imel daljše
razgovore. Ni pa našel onega, ki ga je
pravzaprav iskal v Parizu, zakaj Bri-
and se je odpeljal — na deželo. Beneš
je krenil v Ženevo, kjer upa koncem te-
ga tedna najti francoskega ministra zu-
nanjih zadev na seji Sveta Zveze Na-
rodov.

V politični javnosti se je močno opa-
zilo dejstvo, da se českoslovaški zu-
nanji minister ni mogel sniti z odgovor-
nim voditeljem francoske zunanje poli-
tike v zgodovinski usodopolnem tre-
nutku, ko je na dnevnem redu garancijski
pakt z Nemčijo. Ta pakt je živ-
ljenski važnosti ne le za Francijo in
Belgijo, marveč v veliko večji meri tu-
di za Českoslovaško in Poljsko.

Zdi se, da se je dogodil zadnje čase
preokret v francoskem stališču napram
nemški garancijski ponudbi. Kot smo
imeli na tem mestu že priliko ugotovi-
ti, so do zadnjega vladale bistvene
razlike med francoskim in angleškim
naziranjem o perečih kontinentalnih
problemih. Francija je vedno polagala
temeljno važnost na striktno ohranjanje
stanja, ki so ga stvorile pariške mirov-
ne pogodbe. Vse pogodbe in sporazumi,
ki jih je Francija po vojni sklenila
na kontinentu, so zasledovale ta cilj.
Isto nalogo so imele tudi medsebojne
pogodbe manjših francoskih zaveznic.
Tako je tolnačič pojav Male antante,
Francosko-čehski sporazum, sporazum
med Poljsko in Francijo, poljsko-ru-
munske dogovore, česko-poljsko prijatel-
stvo itd. Lani je hotela Francija z že-
nevskim protokolom postaviti nekaj
svetovni dogovor, ki naj čuva obstoje-
če meje med državami. Ko je ta pro-
tokol vsled angleškega odpora propa-
del, je Francija bila pripravljena iska-
ti svojo varnost v ožji zvezi, ki naj bi
istočasno s Francijo in Belgijo čuvala
tudi nezavisnost Poljske in Českoslo-
vaške ter jamčila nedotakljivost meja
z Nemčijo. To stališče je izrazila ne-
davnja Briandova nota Chamberlainu,
ki je predstavljala predvsem osnutek
francoskega odgovora na nemško ga-
rancijsko ponudbo.

Anglija zavzema bistveno drugačno
stališče. Velika Britanija sicer izjav-
lja, da se smatra vezano na versajsko
mirovno pogodbo in statut Zveze Na-
rodov, nikakor pa ni pripravljena pre-
vezati kakih posebnih obveznosti za
ohranitev vseh sadov zmage v svetovni
vojni. Ona hoče le oni del Evrope, ki
Veliko Britanijo v prvi vrsti zanima,
ohraniti pred kaosom in močnostjo bo-
dočih vojnih zapletitav. Črta, kjer vi-
di Anglija svojo lastno strateško ob-
rambo, teče zanj ob Renu. To črto je
pripravljena braniti v svojem življenjs-
nem interesu. Zato je voljna prevzeti
jamstvo za nedotakljivost francoske -
belgijske - nemške meje. Vzhodne in
južne nemške meje jo zanimajo mnogo
manj. Renski pakt, kot si ga zamišlja
Anglija na temelju nemške inicijative,
na ne bi bil sporazum za ohranitev sa-
dov zmage, obrnjen s svojo ostjo proti
Nemčiji, temveč bi prvič po vojni iz-
javil poražence z zmagovalci. Nemčija
bi sodelovala kot popolnoma ravno-
pravna stranka. Nova epoha evropske
povojne zgodovine bi bila z renskim
paktom odprta.

Tako stališče izraža zadnja angle-
ška nota, ki je dospela na Quai d'Orsay
v zadevi garancijskega pakta. Trdi se
pač, da se bo našel kompromis, ki bo
dovoljeval francoskim četam prehod
skozi nevtralizirani porenski pas v slu-
čaju, če bi Nemčija napadla Českoslo-
vaško in Poljsko. Ta kompromis bi ba-
ziral na točki 16. pakta Zveze Narodov.
Toda za ta slučaj se zahteva pristanek
vseh članov Zveze.

Bilo kakorkoli, obe srednjeevropski
slovaški državi ne moreta z gotovostjo
računati na pomoč Anglije v slučaju
vojne z Nemčijo. Tudi podpora Fran-
cije bo odvisna od mnogih ovir in for-
malnosti, če pride do renškega pakta.
Francija pa si ne usaja z lahko gesto
odkloniti angleške pomoči. Čeprav osta-
ne ta omejena le na rensko črto. Bolje
nekaj kot nič. Zdi se, da to naziranje
vedno bolj prodira v Francijo.

Na to kaže ne le pisava resniši opo-
zijskih velikih dnevnikov, o tem sve-
doči tudi tisk vladnega levičarskega
kartela. Očitno po dogovoru priporoča
vse to časopise nasledstvenim drža-
vam novo politiko, ki naj priklone Av-
strijo na podonavski blok in jo odvrne
od velikonemške ideje. Avstriji naj bi
se napravile koncesije, posebno naj bi
se razširil njen gospodarski delokrog,
seveda na škodo mlade industrije na-
rodnih držav. Ideja o gospodarskem
podonavskem bloku je zopet odzviljena,
zanjo se tokrat zavzemajo tudi oni kro-
gi v Franciji, ki so vedno bili naklonje-

Naraščajoča nasprotstva med radičevci in zajedničarji

Vera v iskrenost politike Pavla Radića čimdalje manjša. —
Razmerje med radičevci in zajedničarji se poostruje. — Dr. Lor-
ković bo menda celo odložil mandat.

Beograd, 4. junija. p. Zaradi seje Na-
rodne skupščine, ki je trajala ves dan,
je morala odpasti sklicana seja kluba
radikalskih poslancev in ravno tako tudi
seja ministrskega sveta.

Ob 5. popoldne so se sestali načelniki
parlamentarnih skupin z zunanjim mi-
nistrom dr. Ninčevićem, ki jim je podal po-
trebne informacije o položaju, zlasti v
zadevi interpelacije dr. Vojke Marinko-
vića o razorožitvi Bolgarske, ki pride
na razgovor v zbornici prihodnji torek.

Od 6. do 7. popoldne sta razpravljala
voditelja Narodnega bloka Pašić in Pri-
bičević. Po konferenci je izjavil mini-
ster Pribičević novinarjem smehljaje, da
ni ničesar, kar bi jim mogel povedati,
ker se politični položaj razvija popol-
noma normalno.

Značilno je, da demantira nocojšnje
«Vreme» svojo včerajšnjo vest o homo-
geni radikalni vladi, ki da je na vidiku
in pravi, da se bodo oficijelni pregovori
med radikali in radičevci kmalu začeli.
Uspeh tako zamišljenih pogajanj med
radikali in radičevci bi po njegovem
mnenju izjaval gotova motenja v Hrvat-
skem seljaškem klubu. Zajedničarji go-
tovo ne bodo hoteli, kakor danes iz-
gleda, podpirati vlade R. R. List pravi,
da bodo zajedničarji kot taki prestopili
v blok narodnega sporazuma in z njimi
del radičevcev, ki se ne strinjajo z novo
smernico politike njihove stranke in ko-
alicije z radikali. «Vreme» piše, da bi
kajih 45 poslancev hrvatskega seljaške-
ga kluba pristalo na koalicio med radi-
kali in radičevci.

Iz tega se vidi, da prinašajo opozi-
cijski listi zgolj izmišljene vesti, vsaj
kar se tiče radikalov, ker gospod Pašić
se nikakor ne pogaja z radičevci, naj-
manj pa vodi pregovore, ki imajo raz-
dvojiti Narodni blok. Vse te in podob-

ne vesti so izmišljene. Ugleden radikal-
ni minister je izjavil vašemu dopisniku,
da noben resni radikal ne more verjeti
Pavlu Radiću, ker je še vedno v blo-
ku narodnega sporazuma.

Nocoj ob 7. so imeli načelniki opozi-
cijskih skupin sejo, ki se je udeležil
tudi Pavle Radić. To dejstvo smatrajo
radikali za znak neodkritosti politike
Pavla Radića in njegove popolne
neresnosti, ki onemogoča vsako resno
akcijo ali kombinacijo. Nekateri listi so
danes prinesli vest, da je notranji mi-
nister Maksimović sprejel Pavla Radića
in z njim del časa razpravljalo o inter-
venciji radičevcev za osvoboditev za-
prtega vodstva stranke v Zagrebu. Ta
vest pa ni točna.

Zagreb, 4. junija. r. «Hrvat» objavlja
danes tako zvani Radićev «načrt spo-
razuma», ki ga je baje Pavle Radić iz-
ročil Pašiću (glej članek na drugi stra-
ni op. ur.) ter označuje navedene pogo-
je kot «kuriozne». Po njegovem mi-
šljenju smatrajo politični krogi, da je «na-
črt» povsem neresna stvar in da ni-
kor ne more tvoriti podlage kakšnega
sporazuma, ker je zelo pomanjkljiv in
baš glavna vprašanja notranjega spora
sploh ne omenja.

Beograd, 4. junija. n. Zajedničar dr.
Lorković je prišel danes v Beograd in
konferiral del časa z dr. Polićem. V
dobro poučenih krogih menijo, da bo
dr. Lorković odstopil od svojega po-
slanskega mandata vsled izjave Pavla
Radića v včerajšnjem «Dormu», češ, da
ni zajedničarski poslanec, ker so bili vsi
izvoljeni na radičevski listi. Pravijo tu-
di, da je dr. Lorković proti sklenitvi
sporazuma med Pavlom Radićem in
radikali.

Sladkorna debata v Narodni skupščini

Zanimiv govor ministra za trgovino in industrijo o letnem na-
predku naše sladkorne produkcije. — Letos imamo 5000 vago-
nov za izvoz. — Debatu je končala z zavonico vlad.

Beograd, 4. junija. r. Današnji sestanek
Narodne skupščine je bil odprt ob 9.30
popoldne. Po izvršenih formalnostih je pri-
šla na dnevni red razprava o interpelaciji
poslanca Dimitrija Vujića na ministra trgo-
vine in industrije o sodelovanju državnih
tovarn v kartelu sladkornih tovarov.

Prvi je govoril posl. Dimitrije Vujić, ki
je utemeljeval svojo interpelacijo, nakar je
minister trgovine in industrije dr. Orisogo-
no odgovarjal na interpelacijo s strokovni-
mi podatki. Predvsem je naglašal, da ne ob-
stoji nikak kartel sladkornih tovarov, pač pa
samo sporazum, ki stremi za tem, da se
sorazmerno med prizadevanji tovararni ure-
di participacija za znižanje izgube povodov
izvoza. Državne sladkorne tovarne morajo
voditi razum o industriji drugih tovarov, ker
bi jih drugače konkurenca upropastila. Dr-
žava ima več industrijskih podjetij za pro-
dukcijo sladkorja, ki jih je dobila od sekve-
striranih imeti.

Tovarnarji so po sporazumu s producen-
ti ponudili 46.5 dinarjev za 100 kilogramov
sladkorne pese in to napram vrednosti 3
kg sladkorja v kristalu meseca oktobra, no-
vembra in decembra, dalje pesno seme in
sejalne stroje brezplačno, rezance od pese
(40 odst. sirovin ali 2 odst. suhih rezan-
cev) franco tovarna brezplačno ter pre-
dajem (na oral 1000 Din z 8 odst. obrestmi,
ako se vzame pred mesecem junijem, a po
juniju brez obrestmi).

Minister dalje izjavlja, da trditve in-
terpelanta o produkciji pese v naši državi ni
točna. Navajal je številke, iz katerih je raz-
vidno da je bilo leta 1919 produciranih 7
milijonov 793.000 kg pese, leta 1920/21 20
mil. 170.800 kg, leta 1921/22 23.810.200 kg,
leta 1922/23 35.709.900 kg, leta 1923/24 40
mil. 635.900 kg, leta 1924/25, o katerem se
govori v interpelaciji pa 124.043.330 kg. Mi-
nister je konstatiral ogromen porast pro-
dukcije in je za tem obrazložil porabo slad-

ni slovaških držav v Srednji Evro-
pi. Gospodarska ekspertiza v Avstriji,
ki naj potrdi potrebo popuščanja av-
strijski gospodarski ekspanzivnosti, je
na dnevnem redu zasedanja Sveta Zve-
ze Narodov v Ženevi.

V takih odločilnih dnevih je češki zu-
nanji minister dospel v Pariz in zna-
čilno je, da se je napotil v Ženevo, ne-
da bi se mogel sestati z Briandom. Pač
pa je govoril dolgo z Berthelotom, ki
je znan zagovornik podonavskega go-
spodarskega bloka.

Naša država, ki sicer ni neposredno
udeležena pri pogajanjih glede renške-
ga pakta, vendar z napetostjo zasleduje
razvoj dogodkov in napore češkega zu-
nanjega ministra, dobro vedo, da je z
varnostjo in ohranjanju češke in poli-
ske nezavisnosti ozko zvezana tudi si-
gurnost in bodočnost Jugoslavije.

Korja v naši državi. Letno se porabi za do-
maće potrebe 7.000 vagonov sladkorja. Na-
glašal je, da smo do leta 1924 morali po-
krivati svoje potrebe iz inozemstva, kar je
veljalo okoli 300 milijonov dinarjev. Šele
preteklo leto je dour sladkorna letina omo-
gočila, ne le da nismo samo ničesar uvažali,
temveč da nam je preostalo še za izvoz
5000 vagonov sladkorja.

Za tem je navajal minister cene sladkor-
ne pese v Českoslovaški, Avstriji in pri nas.
Izjavil je, da se plačuje na Moravskem za
100 kg pese 33.30 Din, na Češkem pa 37 Din.
Ako se upošteva, da se iz 100 kg pese dobi
16 kg sladkorja, je razvidno, da stane kilo-
gram sladkorja na Moravskem 2.08 Din,
na Češkem 2.31 Din, pri nas pa 2.36 Din.
To seveda ovira eksport.

Minister je naposled izjavil, da mora kot
nacionalist priznati žalostno resnico, da se
v naših sladkornih tovarnah nahaja ino-
zemski kapital, da pa se temu ne more od-
pomoči in se niti od vlade niti od Narodne
skupščine ne more zahtevati, naj zavzame
neprijateljsko stališče napram tujemu
kapitalu. V skupščini se je nasprotno po-
gosto čula zahteva, da je treba apelirati na
inozemski kapital. Mi bi morali odkupiti vse
tovarne, da pridejo v domaće roke, toda to
ni samo vprašanje naše dobre volje, tem-
več tudi naše narodne finančne moči. Mi-
nister je prosil interpelanta, naj se zado-
volji z njegovim odgovorom.

Posl. Vujić je ponovno napadal upravo
sladkornih tovarov in izjavil, da se z mi-
nistrom odgovorom ne more zadovoljiti.
Govorila sta še minister za kmetijstvo Kr-
sta Miletić in poslanec Šečerov, nakar je
bila seja ob 12.30 prekinjena.

POPOLDANSKA SEJA

Beograd, 4. junija. p. Popoldne ob 9. se
je nadaljevala seja Narodne skupščine. Naj-
prej je povzel besedo v imenu vladne ve-
dične radikal dr. Dušan Orgin, ki je očital
opoziciji, da izredno važne, a popolnoma
gospodarske zadeve smatra za politične, in
je pobijal v uspešnem govoru vsa njena da-
našnja izjavljanja. Končno je predlagal prost
prehod na dnevni red.

Zemljoradnik Moskovljević je predlagal
dnevni red, s katerim se vlada obtožuje.
Končno je povzel besedo trgovinski mi-
nister dr. Orisogono, ki je izjavil v imenu
vlade, da sprejema predlog dr. Orgina.
Zbornica je prešla potem na glasovanje
in je bil predlog dr. Orgina za prost pre-
hod na dnevni red sprejet z večino glasov.
Seja je bila zaključena ob 6. večer.

Prihodnja seja bo jutri popoldne z dnev-
nim redom: razprava o poročilu odbora za
proučevanje zakuskega načrta o kmetijs-
kih kreditih in debata o poročilu anketne-
ga odbora za verifikacijo še ne overovlje-
nih radičevskih mandatov.

Resolucije beogradskega kongresa Orjune

Orjuna ostane tudi v bodoče izven političnih strank. — Za uni-
tarizem, proti defetizmu, ekskluzivizmu in separatizmu. — Pro-
ti razrednemu boju ter proti kapitalističnemu izrabljanju delav-
stva.

Beograd, 4. junija. p. Orjuna objavlja
svojo resolucijo, ki jo je sprejela na
svojem kongresu, ki se je vršil od 31.
maja do 3. junija t. l. v Beogradu. Re-
solucija naglašja, da so se na kongresu
temeljito pretresala vsa vprašanja o
stanju pokreta in splošnega političnega
položaja in da so se določile smernice
za bodoče delovanje Orjune.

Resolucija ugotavlja v 1. točki števil-
čni in moralni napredek Orjune. V 2.
točki konstatira, da bo Orjuna i nadalje
stala izven političnih strank, ker ji gre
le za pokret jugoslovenskega naci-
onalizma. 3. Poudarja se potreba bor-
benosti Orjune in 4. potreba delovanja
na notranji okrepitvi organizacije. 5.
točka naglašja, da je Orjuna neodvisna,
da pa je vedno pripravljena podpirati
vsako akcijo katerekoli skupine, ako
gre v prilog unitarizmu in proti defeti-
zmu, ekskluzivizmu in separatizmu. 6.
Orjuna izraža svojo udanost dinastiji
Karagorgijević in se klanja naši vojs-
ki. V 7. točki se izraža sočutje s po-

jamljenimi brati in brdn zveza z ju-
goslovenskim življenjem v Ameriki in osta-
lem inozemstvu.

8. točka govori o socijalnih vpraša-
njih in naglašja, da je Orjuna proti raz-
rednemu boju, ker le-ta ovira kulturni
razvoj, in da nasprotuje destruktivne-
mu komunističnemu delovanju. Je pa
tudi nasprotna kapitalističnemu izrab-
ljanju delavstva. Vsekakor morajo biti
razredi solidarni. Orjuna zahteva, da se
naš narod čim bolj razširi in okrepi. V
to svrhu je treba izboljšati promet in
država mora dati na razpolago potreb-
na sredstva za izgradbo poti. Narod se
mora dvigniti z okrepitevijo domače in-
dustrije in obrti, podpirati je treba tr-
govino, intenzivneje obdelovati zemljo,
širiti zadržništvo in vendar enkrat re-
šiti agrarno vprašanje v prid poljedel-
cem. V 9. točki poziva končno resoluci-
ja Orjuna, naj se zbirajo krog svojih
zastav, se krepe in s smelim korakom
pripravljajo na nova osvajanja h kon-
čni zmagi Orjune in njene velike ideje.

Razorožitvena nota izročena nemški vladi

Objavljena bo v soboto popoldne.

Berlin, 4. junija. s. Poslaniki Anglije,
Francije, Italije, Japonske in Belgije so
danes popoldne izročili nemškemu držav-
nemu kancelerju medzavezniško noto, v
kateri sporočajo zavezniške vlade nem-
ški državni vladi pogoje za izpraznitve
koelnškega ozemlja. Pogoji se tičejo
razorožitve Nemčije v smislu mirovne
pogodbe.

Državni kanceler dr. Lütjers je na na-

govor angleškega poslanika izjavil, da
je nemška vlada po sprejemu zavezni-
ških not od 5. in 26. januarja tako v
svojem odgovoru na te note, kakor tudi
pozneje ponovno označila svoje stali-
šče glede izpraznitve koelnškega ozem-
lja. Novo noto bo izročil nemški držav-
ni vladi v presojo, da zavzame svoje
stališče. Zavezniška nota bo v soboto
popoldne objavljena.

Novi pokolji na Bolgarskem

Makedomizujušči so vnovič pomorili več sto ljudi. — Namen
in trpeh blokade v Sofiji. — 450 aretacij.

Sofija, 4. junija. r. Notranji minister
Rusev je izjavil včeraj, da je imela blo-
kada Sofije predvsem namen, da se me-
sto očisti sumljivih in nevarnih elemen-
tov. Blokada je imela popoln uspeh in
se je policiji posrečilo aretirati veliko
oseb, ki jih je dosedaj zamaževala iskala,
med njimi tudi nekaj zarotnikov.

Sofija, 4. junija. s. Pri hišnih preiskav-
vah, izvršenih te dni, je bilo aretiranih
450 oseb, ki niso imele nobene legiti-
macije in ki so brez stalnega poklica.
Med aretiranci se nahaja veliko število
zarotnikov, ki so nameravali ponovno
osnovati tajno organizacijo. Pri zasli-
šanju so vse priznali. Tri posebne ko-
misije zaslišujejo krivce in puščajo na
svobodo one, za katere se pokaže, da
niso zapleteni v zaroto.

Iz Varne poročajo, da so oblasti tam-
kaj odkrile vse zarotniške sekcije in
aretirale okoli 140 oseb, ki so bile za-
pleten v zaroto, ali pa so bile v zvezi
s komunističnimi borbenimi organiza-
cijami. Med zaplenjenimi komunistični-
mi dokumenti so našli pismo nelegalne-
ga komunističnega odbora, ki priporo-
ča komunistom, naj izzivajo neslogo
med meščanskimi strankami.

Iz Burgasa poročajo, da so izsledili
v neki hiši tri zarotnike. Ker se niso

hotelu vdati, je prišlo do boja, v kate-
rem sta bila dva ubita, tretji pa je bil
aretiran. Od sinoči je v Sofiji dovoljeno
svobodno gibanje po mestu. Vse for-
malnosti, ki so bile uvedene radi obsed-
nega stanja za potovanje po državi,
bodo jutri ukinjene.

Beograd, 4. junija. r. Iz Sofije prihaja-
jo vesti o vedno večjih grozotah in pre-
livanju krvi. Četa Panče Mihalovića je
poklala v vidinskem okraju nad 400
ljudi, med njimi ugledna zemljoradnika
Anteva in Mitova. V Vidinu samem je
bilo ubitih 68 meščanov, med drugim
zemljoradniški poslanec Kosovski. Kr-
mito so pogladi v zrak hišo zemljorad-
niškega vodje Hadžiončeva, pri čemer
so našli smrt njegov oč, mati in sestra
ter žena podpolkovnika Nedeliskoga.

PRED NOVIMI JUSTIFIKACIJAMI

Sofija, 4. junija. Kasacijsko sodišče je
zavrglo priobzbo Perčevićeva in Ev-
gena Legera proti smrtni obsodbi. Go-
spa Nikolova in njen sin George Mallet,
se nista pritožila. Zato stopi njuna smrtna
obsodba avtomatično v veljavo. Ju-
stifikacija obsojenih je odvisna od ne-
katerih formalnosti, ki bodo trajale še
nekaj dni. Izvedbo smrtnih obsodb je
pričakovati za prve dni prihodnjega
tedna.

Francija in prekinjenje jugoslovensko-grških pogajanj

Pariz, 4. junija. r. Prekinjenje pogajanj
med Jugoslavijo in Grško je napravilo na
Francoskem zelo neugoden vtis. Listi javno
naglašajo svoje nezadovoljstvo. «Temps»
piše, da bo imelo prekinjenje zelo resne po-
sledice in da more priti posebno pri grški
vladi izprememba politične orijentacije. Ne
gre namreč za trenotno, ampak za defini-
tivno prekinjenje. Prva naloga francoske
vlade mora sedaj biti, da vpliva na grško
vlado, naj ugodni željam jugoslovenske vla-
de glede železniške zveze Gjevgelija-Solun.
Dalje piše «Temps», da postane lahko Gr-
ška, ako ne sklene zveze z Jugoslavijo, po-
polnoma izolirana. Da si zagotovi zvezo z
Jugoslavijo mora biti Grška pripravljena
tudi na žrtve.

Socialno zavarovanje na Češkem

Praga, 4. junija. k. Parlament je danes
sprejel zakon o socijalnem zavarovanju za
samostojne pridobitnike in prvim in drugim
čitanju in to v obliki, kakor ga je predložil
socialno politični odsek.

Beniczky v zaporu

Budimpešta, 4. junija. s. Preiskovalni sod-
nik je danes zaslješal Beniczkega, ki se
nahaja v zaporu radi obrekovanja državne-
ga upravnika in radi drugih prestopkov, ki
jih je obtožen. Beniczky je odklonil vsako
izpoved in tudi podpis zapisnika, ki ga je
sestavil preiskovalni sodnik. (Glej o tej
skandalozni aferi članek na 5. strani.)

Nemiri v Šangaju

London, 4. junija. s. Iz Šangaja poročajo,
da stavka nad 300 tisoč kitajskih delavcev,
katerim so se pridružili tudi dijaki. V Šan-
gaju je bilo v bojih med policijo in vstaki
ubitih 61 oseb, 65 pa težko ranjenih. Tudi
v Pekingu in Kantonu so izbruhnili nemiri.
V Šangaju se niso v svrhu obrambe obo-
rožili samo moški Evropeci, temveč so bile
v inozemskem delu mesta oborožene tudi
ženske in osnovani ženski obrambni od-
delki za slučaj skrajne sile.

Silna vročina v Ameriki

Berlin, 4. junija. k. Po poročilih iz
New Yorka je v srednjih državah Se-
verne Amerike nastala nenadoma silna
vročina, ki je povzročila mnogo smrtni-
h slučajev. Temperatura znaša v New
Yorku 34 stopinj v senci, na solncu pa
40 stopinj, medtem ko beležijo v Wa-
shingtonu 43 stopinj, v Virginiji pa celo
48 stopinj. Izprememba temperature od
mraza k vročini je bila tako nagla, da
beležijo istočasno v Chicagu dva smrtna
slučaja radi mraza in dva radi vro-
čine.

Viharji na Švedskem

Berlin, 4. junija. k. Po vestih iz Stock-
holma divjajo ob švedski obali veliki vi-
harji. 80 oseb je utonilo.

Reminiscenca na Vebrovo afero

Trst, 4. junija. a. Tukajšnji podkvestor
De Roma, ki je vodil tržaško kvesturo v
času znane dr. Vebrove afere, je premeščen
v Pulj, kjer prevzame vodstvo tamošnje
kvesture.

Katastrofa radi uporabe napačnega cepiva

V ljubljanski oblasti obolevajo in poginjajo v velikih množicah prešči, ker so bili po krivdi državnega zavoda v Križevcih mesto cepljeni proti rdečici, okuženi s svinjsko kugo. — Nastala škoda je ogromna.

Kakor se vrši pri ljudeh cepljenje proti kozam, se uporablja raznovrstno cepivo iz profilaktičnih (varstvenih) oziroma tudi za zatiranje kužnih bolezni pri živalih. Zadnjih 20 let se je zlasti z velikim uspehom tudi pri nas udomačilo varstveno cepljenje proti svinjski rdečici, kužni bolezni, ki je, dokler ni bilo proti njej cepiva, povzročala vsako leto živinorejcem zelo veliko škodo ter ponekod pravičrejo kratkotalno uničila. Ljudstvo je kmalu uvidelo veliko važnost cepljenja proti rdečici in je bilo v zadnjih letih sorazmerno le malo posestnikov, ki bi ne dali pravočasno svojih prašičev cepiti, kar se je vršilo navadno in največ v spomladni predno pritisne vročina, ko začne ta kužna bolezen razsajati.

Tudi letos so organizirali srezki veterinarji in drugi živinodržavniki zelo obširno akcijo varstvenega cepljenja proti rdečici. K njihovem zaprepačenju pa so se pojavile na cepljenih prašičih težke posledice obolevosti. Ugotovilo se je, da so cepljeni prašiči pričeli bolehati in poginjati na drugi svinjski kužni bolezen, ki je še hujša, kakor rdečica in ki jo pri nas poznamo pod imenom svinjska kuga. Kakor se nam poroča se je to zgodilo zlasti v novomeškem, litjskem, brežiškem in ljubljanskem srezu, kjer je poginilo več sto prašičev. Razumljivo je, da je ljudstvo radi tega silno razburjeno in v velikih skrbih, ker je v opasnosti celotno stanje prašičereje. Svinjska kuga ni le še boli nalezljiva kužna bolezen, kakor rdečica, marveč tudi njeno zdravljenje veliko težje in mnogo manj uspešno.

Strokovnjaki ugotavljajo, da leži vsa krivda radi katastrofe, ki je zadela našo prašičerejo, na zavodu za izdelovanje serumov v Križevcih pri Belovarju. Po naravnost zločinski malomarnosti (drugače razloga si ne moremo misliti) je zavod razpustil cepljenje izvršujočim veterinarjem napačno kulturo bacilov,

tako, da so cepljeni prašiči okuženi s svinjsko kugo mesto, da bi bili zavarovani proti svinjski rdečici.

Proti rdečici se varstveno cepi prašič na ta način, da se mu vbrizga pod kožo kultura bacilov rdečice in serum kot protistrup za te bacile. Zavod za serum v Križevcih je poslal mesto kulture bacilov rdečice, kultura bacilov svinjske kuge ter serum proti rdečici, vsled česar so bili vbrizgani v živali bacili svinjske kuge in serum proti rdečici. Ker ta serum ne uničuje kulture bacilov svinjske kuge, se je neovirano in sicer še z veliko naglico lahko razvila v organizmu svinjska kuga, ki se kaže v težki obolevosti pljuč in črevesja. Proti kulturi bacilov svinjske kuge bi se moral uporabljati one vrste serum, ki je protistrup tej kugi in ne proti rdečici. Ako se bo s svinjsko kugo cepljene prašiče še pravočasno cepilo s serumom, ki je določen za uporabo pri tej bolezni, bi se morda dalo nastalo nesrečo vsaj omiliti, če že ne popolnoma preprečiti.

Zavod za serum v Križevcih je državni zavod, vsled česar je storjena zmotna tem bolj obžalovanja in obsodbe vredna. Ni dvoma, da nosi zavod direktno ali indirektno vso in tudi materialno odgovornost za take krivde. Predno ba po mogoče razpravljati o tej stvari, moramo v interesu široke javnosti ter narodnega gospodarstva zahtevati, da se nujno ukrene vse, kar je mogoče, da se nastala katastrofa po svojih posledicah vsaj še omili. Istočasno naj se uvede preiskava, da se izsledijo in eksperimentalno kaznuje krivci. Radi odškodninske zahteve pa za vsak slučaj nujno svetujemo vsem pridelavcem, da pri uradni ugotovitvi poginulosti radi svinjske kuge zahtevajo tudi zabeležbo vrednosti propadle živali.

Brez odloga je treba storiti kar naj-energičnejše korake.

Za ženske dedne pravice

V času, ko se ustvarjajo v Jugoslaviji novi zakoni in se bo zakonodajstvo za vsa država izenačilo, je nujno potrebno, da se tudi žensktvo pobriga za uveljavljanje zakonov, ki mu zagotove enakovrednost z moškimi.

«Narodni ženski Savez SHS», ki združuje v sebi okoli 250 jugoslovenskih ženskih organizacij, se je že leta 1921. na svoji plenarni seji v Splitu temeljito bavil s predmetom »Žena pred državnim zakonom v Srbiji, Hrvatski in Sloveniji«. Podani so bili trije izčrpní referati, ki jih je priobčil list »Ženski Pokret« leta 1921., zv. 11. in 12. — ter deloma tudi načrt za izmenj ohih točk drž. zakonika, ki ne ščitijo žene zadostno. Zastopnice »Ženskega Pokreta« in uprave N. Ž. S. so glede tega, za žensktvo toli važnega vprašanja takrat posredovale pri vladi in so celo dobile obetanje, da se vpokličejo 3 referentke N. Ž. S. k tozadevnim selam zakonodajnega odbora. Ostalo je samo pri obetanju.

V srbskem državl. zakonu iz leta 1844. se glasi § 398: »Kolikor moške dece, na toliko delov se razdeli premoženje (umrlh) staršev in vsako moško dete dobi enak del. A ženski deci pripada v tem primeru preužitik, preskrba in primerno bivališče po obstoječem običaju«. Vdova podeduje po možu premoženje le tedaj, če ni po moževem očetu, niti po moževi materi do šestega kolena nikakih potomcev, t. j.: nikdar in nikoli.

Marsikatera nerazsodna Srbkinja bi bila po toliki vnebovpihoči krivici nemara že zadovoljna, da je nova zakonodaja v pravnem položaju dovoli vsaj nekaj pravic. Toda današnji čas zahteva najtemeljitejšo izpremembo. Davno je za nami doba narodnih zadrug, katerih korist je zahtevala, da se imetje ni delilo na ženske, ki so se možile drugam in bi bile odnesle premoženje seboj. Že pred vojno, posebno na med vojno in po njej je tudi jugoslovenska žena dokazala, da lahko stoji sama ob rami z moškimi v izpolnjevanju dolžnosti, zato pa tudi sme zahtevati svoje pravice.

Vse žene Jugoslavije brez razlike stanu, političnega prepričanja, vere, se morajo zavedati, da je skrajni čas, ko treba postaviti svoje upravičene zahteve na Nar. skupščino! Današnja generacija žen mora storiti odločilne korake za boljšo in srečnejšo bodočnost naše ženske dece! Zakoni se ne ustvarjajo vsako leto, in tudi ne vsaki 5 ali 10 let. Kakršne pravne naredbe se zakonijo v bližnji bodočnosti, take ostanejo za dolgo dobo.

Slovenke in Hrvatice pa še posebej ne smemo pozabiti, da nam po izenačenju zakonodaje za vsa državo preti huda opasnost. Lahko izgubimo del pravic, ki smo jih po avstr. zakoniku že imele.

Narodni žen. Savez se hoče zato obrniti na Nar. skupščino s prošnjo, da se dedno pravo moških in ženskih potomcev v zakonu Jugoslavije docela izenači.

Uprava N. Ž. S. poziva vse ženske organizacije, žen. šole, zavode in sploh vse žene ter matere, katerim je prav tako na srcu sreča hčere kakor sreča sina, da se nemudoma lotijo zbiranja podpisov za to pravično stvar! Lastnoročni podpisi, čedni in čitljivi na navadnih čistih polah naj se vnošileo nai-

Kaj se godi v Maroku?

Pariz, 1. junija.

Francosko javnost zelo vznemirjajo krvavi boji, ki se razvijajo v Maroku, in obsežne priprave, za katere sta se morala hoče noče odločiti maršal Lyautey in vlada sama. Oficielna poročila so zelo lakonična in v mnogih slučajih tako nejasna, da si ni mogoče ustvariti točne slike o dogodkih v Maroku. Ni čuda, da prinaša bulvarni tisk, zlasti komunistična »Humanité« v takih razmerah različne senzacionalne vesti, da bega francosko javnost s poročili, iz katerih bi človek sklepal o popolnem porazu Lyauteyjevih čet.

Položaj v Maroku je za objektivnega opazovalca neprimerno opasnejši v parlamentarnem nego v vojaškem pogledu. Prave težkoče Painlevéjeve vlade so doma, ne pa v Maroku. S tem pa še ni rečeno, da gre maršalu Lyauteyju vse gladko od rok. Vsi vodilni pariški krogi priznavajo, da Francija z navadno kazensko ekspedicijo v Maroku nič ne opravi. Čim je postalo jasno, da je treba poslati vso oboroženo silo proti združenim vstaškim plemenom, ne pa samo proti obmejnim konjeničnim tolpom, ni bilo mogoče več računati s tem, da se posreči z neznatnimi kolonialnimi četami prekriti uporniške račune in definitivno utrditi francosko mejo.

Francija lahko ohrani svoj protektorat v Maroku samo z vojno ali pa z resnimi pripravami za vojno, ki se pa morajo začeti nemudoma. Kar se je dalo z razpoložljivimi sredstvi doseči, to je maršal Lyautey s svojimi pomočniki zadnje tedne izpolnil. Naval čez reko Vergu je bil zadržan, poizkus upornikov prodreti francosko fronto v smeri proti važnemu železniškemu križišču Tayu se je ponesrečil. Kabilom se tudi ni posrečilo osvojiti bogate Vezanjske province v severozapadnem protektoratu, kamor so usmerili svoj glavni udarec iz Sešuanja. Francoske čete so prodrele s protinapadom celo globoko v uporniško ozemlje ter osvobodile vse obkoljene trdnjave. Vendar pa niso mogli braniti te izpostavljene pozicije proti neprijatelju, ki je mojster v gorski vojni in čigar vrste se stalno množijo deloma s pomožnimi četami iz notranjosti nekdanjega španskega teritorija, deloma pa zato, ker se plemena francoskega protektorata upirajo in pomagajo Kabilom, Francosko vojaštvo se mora boriti na ozemlju, kjer je voda zelo redka pojav. Vrhovno poveljstvo se je moralo omejiti začasno samo na obrambo strateških točk ogroženega ozemlja, zlasti Feza in Taza. Fez je kulturno središče Maroka, njegov padeč bi pomenil vsaj moralno izgubo francoske kolonije. Preko Taza pa vodi edina železnica iz Alžira v Maroko. Po tej progi morajo vsi francoski transporti, Maršal Lyautey je z atako generala Chamberna oslabil samozaupanje in energijo Risovec in zdaj lahko jamči za to, kar mu je bilo poverjeno, da namreč prisili Marokance respektirati čast francoskega imena, francoskih zakonov in orožja. Ker pa ima premalo rojštva, ne sme za enkrat niti pomisliti, da bi popolnoma zatrl upor in prodril v gnezdo upornikov. In v tem je kritični vzelel situaciji. Painlevéjeva vlada bi morala žrtvovati za Maroko preveč krvi in denarja. Tega pa ne more in ne sme storiti, ker stoji po svoji pičli večini v parlamentu na slabih nogah in ker v državi blaginji ni nič preveč denarja.

Ugodni trenutek za likvidacijo Abdel-Krimovega podjetja je pa itak že zamujen. Zdaj, ko Primo de Rivero nič kaj ne miče nadaljevat vojne, je za pomiritev duhov v Maroku že prepozno. Kaj je dosegel v Madridu notranji minister Malvy, ni znano. Verjetnost, da bo španska vlada sklenila s francosko obrambo in napadom zvezo, je minimalna. Malvy je imel bržkone samo nalogo posredovati, da Španci ne sklenejo z Rifovci separatnega mira. Painlevé zahteva zdaj od parlamenta 30milijonski kredit za Maroko. Nedvomno si hoče prihraniti drage in brezuspešne poizkuse Špancev glede podjarmljenja žilavega barbarskega plemena, ki ni poznalo tujega gospodstva že od časov prvih arabskih osvajalcev. Painlevé hoče bržkone začeti tam, kjer je Rivera nehal, namreč braniti francosko kolonijo z moderno oboroženimi četami na čim krajši fronti.

Politične beležke

+ Protidržavno pisanje »Slovenca«. Glavno glasilo radikalne stranke »Samouprava« se v posebnem članku od 3. t. m. bavi s stališčem, ki ga je nedavno zavzel »Slovenec« glede mirovniških pogodb, za katere zahteva revizijo. »Samouprava« zavrača predvsem »Slovenca«, ker je očitaj denuncijanstvo samostojnim demokratom, ko je konstatirala njegovo protidržavno in Nemcem naklonjeno stališče glede mirovniških pogodb. Radikalno glasilo ugotavlja: »Kar piše »Slovenec«, zasledujemo mi sami in ni potrebno, da nam to servira kdo izmed »Slovenčevih« neprijateljev iz Ljubljane«. Nadalje pravi, da vrši samo novinarsko dolžnost, ako navaja vsebino »Slovenčevih« člankov, ki so napisani za vso javnost in ne samo za oni del javnosti, za katerega bi to hotel »Slovenec«. Ako »Slovenec« javno objavlja svoje mnenje, potem ima vsakdo pravico, da javno kritizuje vsebino njegovih člankov. Končno ugotavlja radikalno glasilo, da »Slovenec« odkrito želi, da bi se zadovoljilo nemške želje po reviziji mirovne pogodbe, in da hoče, da bi mi zapustili doseženo smer zunanje politike ter se približali Hindenburgu.

govni Nemčiji in »Apfelbaumovi Rusiji«. Če pa se te »Slovenčeve« želje beležijo in komentirajo, ima »Slovenec« kot edini odgovor psovke o gluhosti in denuncijanstvu, s čimer pa le dokazuje, da noče, da bi se vedelo v Beogradu, kar piše v Ljubljani.

+ Pogajanja z Radičem. V polemiki z »Vremeno«, ki se zadnje čase toplo zavzema za radičevce, piše »Reč«, da pomenja sporazumevanje z radičevci pravzaprav sporazumevanje z vodjo te stranke, s St. Radičem, ki je še vedno v zaporu po zakonu o zaščiti države. Radičeva stranka izjavlja neomejeno zaupanje svojemu vodji St. Radiču. To posebno naglašajo, da bi ne bilo nobeneza dvoma v javnosti in da bi bili vsi merodajni činitelji o tem na čistem. Ako je stvar taka, je jasno in nepobitno, da so pogajanja s Pavlom Radičem dejansko pogajanja s St. Radičem, ki je radi veleizdaje v zaporu. Tega »Vreme« ne more pobiti z nobeno sofistik, izmotavanjem in zavijanjem, ker to spoznava vsakdo, ki mu ni treba držati predavanj o elementih politike.

+ Narodni blok in klerikalci. Že od volitev prorokuje škofov list vsak dan razpad Narodnega bloka in izstopa samostojnih demokratov iz vlade. Ker so ta prerokovanja sčasoma vsled svoje dolgotrajnosti postala le predolgočasna in prenočilna, se je »Slovenec« odločil in presekal z enim mahom gordijski voz. Ugotovil je s pomočjo vira svojih informacij pri zagrebškem »Večeru«, ki služi zagrebškimi purgarijem iz Vlaske ulice in gospodom iz ljubljanske škofole kot glavno politično čtivo, da Narodni blok ne obstoja več. In sicer že od volitev ne več! S tem je sedaj konec prerokovanj, da bo Narodni blok razpadel. Pesem je že odpeta! Te Deum laudamus! Samostojni demokrati pa seveda še nadalje sede v vladi Narodnega bloka in tvorijo z radikali v skupščini vladno večino, volijo z nje svoje zastopnike v skupščinskih odbore in vlečejo za nos — klerikalce. Tako je na obe strani prav in sporazum je dosežen. »Slovenec« k znamenitemu uspehu iskreno čestita!

+ Razpad opozicijskega bloka. »Slovenec« naznanja, da bodo radičevci po izvršeni verifikaciji anketiranih mandatov izstopili iz »bloka narodnega sporazuma«, ker hočejo imeti za nadaljevanje pogajanj z radikali popolnoma proste roke. Kaj bo v tem slučaju storil dr. Korošec, ki je nosil za Radiča svojo tigrovsko kožo na trg, škofov list ne pove. Mi upamo, da bodo dr. Korošec in tovariši še nadalje ostali boljši republikanci kakor Stjepan Radič. Kaj drugega jim bržkone tudi ne bo preostalo, ker jih v vlado prav gotovo nihče ne bo vabil.

+ Albanija in Jugoslavija. Iz Tirane poročajo 4. t. m. Ahmed beg Zogu je predčerašnjim v prisotnosti diplomatskega zbora prečital v novo izvoljenem parlamentu deklaracijo svoje vlade. Deklaracija pozdravlja prvo albansko republiko in naglašajo, da je glavna dolžnost vlade, da pribori narodni ustavi potrebno spoštovanje. Glede odnošajev napram Jugoslaviji je Ahmed beg Zogu naglašal iskreno željo svoje vlade in naroda, da se skoro reši vprašanje definitivne razmejitve med obema državama, kar bo že tako iskrene in prijateljske odnošaje še okrepilo. Kar se tiče notranjih razmer v Albaniji, je poudarjal Ahmed beg največ potrebo narodne prosvete.

+ Kaj piše ameriško glasilo radičevcev? V New Yorku izhajajo list »Republika«, kot glasilo HRSS za Severno Ameriko. »Republika« je do nedavnega časa urejeval dr. Lujo Kežman, ker pa so med njim in Radičevim družino nastala neka nesoglasja, je ta posel prepuštil drugim. Dasi se je HRSS v domovini po Pavlu Radiču odrekla republikl, vendar pa nosi v Ameriki Radičevu glasilo še nadalje naslov: »Republika«, novine Hrvatske republikanske seliačke stranke za Ameriko. Kakor se vidi, izjava Pavla Radiča ne sega do tja. V drugi polovici maja je izšel v tem listu članek, ki se bavi s položajem v Jugoslaviji in pravi: »Pašić, ki morebiti občuti, da mu niso več popolnoma sigurna tla pod nogami, preganja oni R (beseda republika iz naslova HRSS). Odpraviti ga more s papirja, toda ne iz srca in pameti. Mj vsi, vsi naši bratje, vse naše sestre v domovini ostajajo in bodo otali, kar so: borci za republikansko svobodo. Mi dobro vemo, da svoboda ni v formalnem republikanstvu, ravno zato pa vladodržci onega »R« nočejo, ker ga mi pojmuemo resno. Razen tega misli Pašić pred sporazumom, ako bi se dalo, kolikor mogoče oslabil in ponižati HRSS in tako priti do sporazuma na čim cenejši način. Vara se. Naj se torej naši člani in pristaši v Ameriki ne puste z ničemer premotiti, naj zlasti ne nasedajo onim, ki sedaj vpijejo, da je Radič izdal narod, da bi ujeli kakšno neumno ribico v svoje mreže. Naj vsak član in pristaša pomisli, da pomenja sedaj opustitev dela za HRSS naravnost pomoč Pašiću in vsemu onemu, kar je njegova čaršija pripravila hrvatskemu narodu. Mi moramo ostati, kar smo bili, neustrašljiva fronta, polna zaupanja, da dela vodstvo ono, kar je vsakemu trenutku najboljše. Tako se tudi sedaj drži hrvatski narod, zlasti pa hrvatski seliaški narod v domovini, na nas pa je, da mi sledimo in da ga podpiramo.« To je torej navodilo izseljencem po migljajih iz Zagreba, da naj ostanejo republikanci, samo nekoliko potuhniti se je treba! Pisec članka bržkone še ni vedel, da brani »Dom« Pašića pred napadi zajedničarjev. Ko bo doznal za to, bo morebiti napisal nov članek, kako mora HRSS čim najbolj podpirati Pašića in »čaršijo« v interesu hrvatskega naro-

da... Finejše in poštenjše družbe, kakor je Radičeva, si res ni mogoče predstavljati.

Iz demokratske stranke Iz okrožnega tajništva SDS za Notranjsko

V nedeljo, 7. t. m. se vrši v Novi vasi v gostilni g. Lavriča ob 7. po maši predavanje »o kmetiskih kreditih«. Predava g. Egidij Peric. Vabimo naše pristaše in prijatelje k obilni udeležbi.

Mladinska organizacija

Sestanek dramatične sekcije se vrši danes, v petek, ob pol 8. zvečer v Nar. domu. I. nadstropje.

Seja »Edinosti«, Ljubljana, je v ponedeljek ob pol 8. v društveni sobi Nar. doma. Izlet na Šmarjetno goro pri Kranju se prične na poznejši čas.

Vse člane ljubljanske »Edinosti« opozarjamo, da poravnajo društveno članarino. Blagajnik posluje v ponedeljek, sredo in petek od 8. — 10. ure v društveni sobi Narodnega doma. — Odbor.

Iz Zveze kulturnih društev

Občni zbor Zveze kulturnih društev se vrši v nedeljo dne 7. junija ob 10. dopoldne v prostorih Z. K. D. v Ljubljani (Narodni dom I. nadstropje). Dnevni red: 1.) Poročilo vodstva; 2.) volitve; 3.) slučajnosti. Včlanjena društva naj izstavijo delegatov izkaznice, ki veljajo tudi za polovično vožnjo po železnici. Udeleženci kupijo pri vsistopnih postajah cele enosmerne, s postajnim žigom žigosane karte, ki veljajo z zvezni s potrdilom na občnem zboru tudi za povratek. Popust velja od 6. do 8. junija t. p. Društva, ki še niso poslala poročila za leto 1924., naj to nemudoma store.

Po svetu

— Hindenburgov sin — adjutant državnega predsednika. Kakor poroča »Vossische Zeitung«, je bil Hindenburgov sin major Benedekendorff pl. Hindenburg, ki je bil sedaj v kavalerski šoli v Hanovru, imenovan za Hindenburgovega osebnega adjutanta in poklican v ministristvo za državno obrambo. Nemški državni predsednik ima kot vrhovni poveljnik armade na kopnem in na morju kot tak pravico do osebnega adjutanta. Bivši predsednik Ebert se te pravice ni poslužil.

— Vstop Nemčije v Zvezo narodov. Organ nemškega zunanega ministra dr. Stresemanna »Die Zeit« poroča, da je v kratkem pričakovati, da izvrši generalni tajnik Zveze narodov pri nemški vladi nov korak glede vstopa Nemčije v Zvezo narodov. Svet Zveze narodov, ki se sestane 7. junija, želi od Nemčije o tem vprašanju novih pojasnil. List naglašajo, da je zelo dvomljivo, ali bo imel ta korak zaželjen uspeh, ker je stališče nemške vlade popolnoma jasno in znano in se ni čisto nič izpremenilo. Nemška vlada se bo najbrže omejila na to, da bo opozorila na svoje prejšnje izjave in pogoje, ki bodo v kratkem objavljeni v posebni Beili knjiži.

Sokol

Zlet celjske sokolske župe

Zlet Sokolske župe v Celju se vrši v nedeljo 14. t. m. na Laškem. Z zletom je spajena tudi tekma moškega in ženskega naraščaja.

Sporod 13. junija: Naraščajniki, naraščajnice, sodniki in sodnice dosepejo z večernimi vlaki v Laško. Naraščaj odide takoj skupno prenočišče. Ob 21. seja sodnikov in sodnic.

14. junija: Ob 6. tekma naraščajev. Članstvo, deca in ostali naraščaj, ki ne tekmujejo, dosepe z jutranjimi vlaki. Ob 9. skušnja za proste vaje vseh oddelkov.

Ostalo članstvo (gostje) prirede izlete, okolico, na grad in ogled raznih industrijskih podjetij.

Ob 12. povorka po trgu in pozdrav. Na skupno kosilo članstva po raznih gostilnah. Da se pa omogoči vsem društvom prilijati naraščaj in deca na zlet in da se obkrujejo večjih izdatkov, je odbor Sokolskega društva v Laškem sklenil prevzeti prehrano v lastno režijo. Žensko deca po gostilni rodilnice člana Sokola. Društva povorke in knadno Sokolskemu društvu v Laškem rzijske stroške prehrane, ki bodo pa mirni malni.

Obojni naraščaj in moška deca prinesejo jedilno orodje in eno posodo s seboj. Poldnevni nastop. Društvo je že zaprsilo za polovično vožnjo na progah Slovenije. Prošnja bo skoro gotovo ugodno šena.

Bratska društva se pozivljajo, da se zlopo mogočnosti polnoštevilno udeležijo.

Za Turkov sklad za Tabor so darovala Jakob Zalaznik Din 100, dr. Dinko Puc 10, Anton Tonec 1000, Josip Turk ponovi svoj mesečni honorar od mestnega glaztrata 2000 Din. — Zdravo.

— Sokolsko društvo v Štepanju vs opozarja sokolstvu naklonjeno občinstvo Ljubljani in okolici, da v mnogobrojno številu poseti našo prireditel o priliki zita Sokolskega okrožja Ljubljana II. Urstevalje, da je ta zlet letos edina telovna na prireditve našega okrožja ter ob ena edina večja prireditve našega društva. Javni telovadbi se vrši na telovadišču (»P. miru« velika narodna veselica z bogat srečolovom, plesom in drugimi zabavami. Za okrepčilo je izobno preskrbljeno. Znanjim udeležencem okrožnega zleta dovoljen na železnicih 50% popust, velen od 6. do 8. junija. Pri vstopnih poslah je kupiti cele na obratni strani z vlim postajnim dnevnim žigom žigosane karte, ki veljajo v zvezi s potrdilom (vzelo izkaznico ali slično društveno pdivo) o udeležbi na zletu tudi za povratek. Zdravo! — Odbor.

Novi, edino zanesljivi

Zakon o stanovanjih

s pojasnili

deležnosodnega svetnika dr. Al. Gradnika je izšel, Cena Din 15.—, po pošti Din — 75 več

Naroča se v knjigarji Tiskovno zadrugo v Ljubljani

Naši kraji in ljudje

Spomenik Stevanu Sindjeliću

V Nišu se je sestavil odbor za postavitve spomenika vojvodi Stevanu Sindjeliću in njegovim Resavcem. Spomenik bo stal na Čergu. Sindjelić je padel pred 116 leti v Karadjordjevem ustanku na čelu svoje hrabre čete v junaškem boju za osvoboditev izpod turške jarma. Priprave za junakov spomenik so sedaj dozorele tako daleč, da se je dne 1. junija postavil temeljni kamen. Na čelu pripravljalega odbora za Sindjelićev spomenik stoji poleg predstavitev civilnih in vojaških oblasti sam niški episkop Dositej.

Temeljni kamen za spomenik narodnemu borcu in njegovim junaški četi je bil postavljen z vsemi svečanostmi. Poleg predstavnikov kulturnih in prosvetnih društev, dobrodelnih organizacij, vojske, vlade in drugih korporacij je bila navzoča pri polaganju kamna tudi velikanska množica domačega ljudstva. Vlado je zastopal minister za javna dela N. Uzunović, vojsko komandant moravske divizije general Ljubomir Kostić ter komandant konjice Pantelije Jurišić. Civilne oblasti je zastopal osebno veliki župan niške oblasti Milan Petrović, srezi glavar v Nišu Pavlović, predsednik niške mestne občine Tragiša Čvetković, narodni poslanec Tešman Nikolić in drugi.

Zjutraj ob 8. se je vršila pri Čele Kuli maša zadušnica za Sindjelićem in njegovimi tovariši, ki so padli v boju leta 1809. Medtem ko se je vršila služba božja, se je na starem trgu zbrala velikanska množica ljudi, ki so v povorki odkorakali do Čerga. Točno ob 10. zjutraj je prišel episkop Dositej, ki je blagoslovil temeljni kamen. Po dovršeni cerkveni ceremoniji so pred grobom defilirali vojaški oddelki.

Spomenik Sindjeliću in tovarišem bo imel obliko piramide. Visok bo 16 metrov, na vrhu bo stal beli orel z razprostrtimi krili, ki bo imel pogled obrnjen proti Nišu.

Dan Rdečega križa

Glasom pravil našega Rdečega križa se ima v dne 6. 7. in 8. junija t. l. vršiti po celi državi **Dan Rdečega križa**. Ta praznik Rdečega križa ima predvsem namen v širši javnosti širiti razumevanje za vzvišene naloge Rdečega križa in si za svoje nadaljnje delo ustvarjati moralno oporo v vseh slojih naroda. Ti dnevi so posebno posvečeni mladini. Pomladku Rdečega križa, ki naj bo svetla jutranja zarja nad temnimi dnevi padanja narodovega zdravja in zvezda danica, ki oznanja solnčen dan.

Dan Rdečega križa naj bo praznik ljubezni, pozabljenja in odpustanja. Goreči plameni naših src naj zabrišejo vse sovraštvo in naše duše naj vidijo samo človeka, ki je rojen, da bi bil srečen in ki naj bo zdrav in krepak, da bo ustvarjal moč naroda in širil med njimi nauke ljubezni, enakosti in bratstva. Božji mir naj se razlije preko lepe naše zemlje, ki je ustvarjena in izvoljena, da v veliki človeški družbi poišče in soutrjuje sredstva in pota, ki naj peljejo v kraljestvo miru na zemlji.

Ne bodimo zakrknjeni v svojih srcih! Komur je usojeno, da je zdrav in da spi pod streho, obdan od sreče družinskega življenja, miru in ljubezni, naj ne pozabi, da ne ve ure in dneva, kdaj ga morda dohiti usoda in pahne v brezno bolezni, nesreče, bede in pomanjkanja. Takrat bo nad njim bdelo oko in žarelo srce Rdečega križa. Kdor ne ihti za izgubljenim sinom, bratom ali očetom, ki tava po širnih sibirskih ravninah in pragozdovih, naj ne greši nad svojo srečo. Skrbna roka Rdečega križa celi

bolečine naših dragih, ki so pogrešani in koprne po domovini daleč od nas. Ne vemo za njih trpljenje, le Rdeči križ za vidi, sluti in čuti. Ali ni isto namenjeno nam? Kdo ve? In kadar zadivljajo elementi narave in uničujejo premoženja in življenja in v temno noč odmevali kliči na pomoč, ali ne vidite, kako se razgiblje roke Rdečega križa, da v nesreči pomagajo, danes meni, jutri Tebi.

Kdor nosi v svojih prsih srce človeka in v svoji duši pečate kulture, ne pozabi, da Rdeči križ potrebuje Tvoje pomoči, da more pomagati in vršiti svoje humane naloge. Ne beži pred Rdečim križem, da ne izžveže jeze usode in Boga nad Teboj. Ako te kliče zdravje in sila in dobra volja ven v naravo, tja gori na gore, pojdi in stoji preje pred oltar Rdečega križa in nani položi svoj dar. Mir v duši naj Te spremlja in zavest, da si s svojim darom posušil solze človeka, pogladil nedolžne lice uboge in bolne dece. Kdor da enemu teh ubogih, da meni in sebi...

V dnevih Rdečega križa se bodo odpirala okna iz okuženih stanovanj in ven na Vas bodo gledale solzne oči tisočev in tisočev, pobledela lica bolnikov bodo zažarela in njih duše bodo molile za Tvojo in Tvojih srečo. Ne beži pred to molitvijo, ki je čista in iskrena!

V Ljubljani se vrši dan Rdečega križa v soboto, dne 6. popoldan in v nedeljo dne 7. t. m. dopoldan. Naj ne bo osebe, ki bi na svojih prsih ponosno ne nosila znaka, ki pravi, da je bilo zadoščeno kulturni in splošno človeški dolžnosti. Kulturni svet gleda na nas.

Pomagajte, pomagati!
Oblastni odbor Rdečega križa v Ljubljani.

Potres v Dalmaciji

V noči od prošle sobote na binkočno nedeljo je bilo čutili na celotnem ozemlju srednje Dalmacije precej močan potres, ki k sreči ni trajal dolgo in tudi ni zahteval nobenih človeških žrtev.

V Šibeniku je bilo čutili potresne sunke ob 11.40 ponoči. Potres je trajal 5 do 6 sekund. Začel se je z bobnenjem, ki je prihajal iz severo-vzhodne smeri. Med prebivalstvom je nastala panika. Očividci pripovedujejo, da je potres takovo vplival na živali, da so posebno ptice zapustili svoja gnezda in nemirno letali sem in tja.

Ob istem času je bilo čutili potresne sunke v Drnišu. Tu je trajal potres kakih pet sekund. V sokolski dvorani so baš ob tem času igrali dijaki senjske gimnazije Gogoljevo komedijo »Revizor«. Prisotno občinstvo se je radi potresnih sunkov tako razburilo, da je v paniki drlo iz dvorane. Škode potres ni napravil, pač pa je oplašil ljudi, ki se niso upali leči v posteljo celo noč.

Tudi v Kninu in okolici je bilo čutili podoben potres kakor v Šibeniku in

Drnišu. Sunki pa so bili tukaj tako močni, da so ponekod popokali zidovi. V vasi Orlić so utrpeli škodo celo nekatere nove hiše. V naselbini Kaldra je bil potres tako močan, da se je utrgala skala v gori, težka kakih 10 ton in se zakotalila nizdol. V istem kraju je potres poškodoval tudi poslopje železniške postaje. Ljudje so v strahu zbežali na prosto in šele ko so videli, da je njihov strah prazen, so se vrnili pod domače krove.

Potresne sunke so ob istem času čutili tudi v Ljubljani in še ponekod drugod v Sloveniji.

Obleke za dame

Krep à Din 375—
Etamin à Din 280—
Svilene à Din 480—

Poglejte si brezobvezno!

P. Magdić, Ljubljana.

Po stavki krojaških pomočnikov v Ljubljani

Cene za konsumente ostanejo pri starem.

Poročali smo že o stavki krojaških pomočnikov v Ljubljani, ki je izbruhnila dne 26. maja ter je sedaj končala s kompromisom med delavci in mojstri. Do stavke je prišlo radi zahteve pomočnikov po zvišanju mezd in radi obnovitve kolektivne pogodbe. Vprašanje so načeli pomočniki že lani na jesen, z ostrimi sredstvi pa so stopili v boj šele proti koncu maja.

Pomočniki, katere je zastopalo »Srednje društvo oblačilnih delavcev«, so zahtevali 30 odst. povišanje tarifnih postavk v smislu kolektivne pogodbe, ki je bila sklenjena leta 1922, ter istotako 30 odst. zvišanje prejemkov v akordnem in časovnem delu (pri tedenskih in dnevniških mezdah). Poleg tega so zahtevali modifikacijo in obnovo tarife, ki se

je takrat sklenila. Kolektivna pogodba je namreč medtem časom iztekla, razprave tarifne komisije pa so ostale brez pravega rezultata. Kakor trdijo pomočniki, so se regulaciji plač najbolj upirali mojstri, ki so sploh brez pomočnikov. Mojstre je zastopala Krojaška zadruga. Stavkujočih je bilo okoli 120.

Ko je izbruhnila stavka, je najprej intervenirala Delavska zbornica. Ker je njeno posredovanje ostalo brez uspeha, je bila naprošena za intervencijo Inšpekcija dela. Ta je uvedla mezdno razpravo v svrhu zaključitve meznega gibanja. Pomočniki so bazirali svoje zahteve po zvišanju plače na dejstvo, da so bili njihovi prejemki nezadostni že v jeseni in da so občutno prizadeti posebej z zakonom o stanovanjih ter z uvedbo 2 odst. davka na ročno delo. Mojstri so opozarjali na neugodno gospodarsko konjunkturo, ki vlada pri nas, na pomanjkanje gotovine in na veliko konkurenco, katero delajo v Ljubljani podeželski krojači. Po daljšem razpravljanju pa se je našla platforma in obe stranki sta se zedinili. Rezultat pogajanj je naslednji:

Pomočniki dobe 5 odst. poviška vseh mezd. Delodajalci so pristali na novo kolektivno pogodbo, katero bosta obe stranki izdelali vsaka zase, nakar se bo dogovor skupno formuliral. S tem je bil štrajk zaključen in pomočniki so se vrnili na delo.

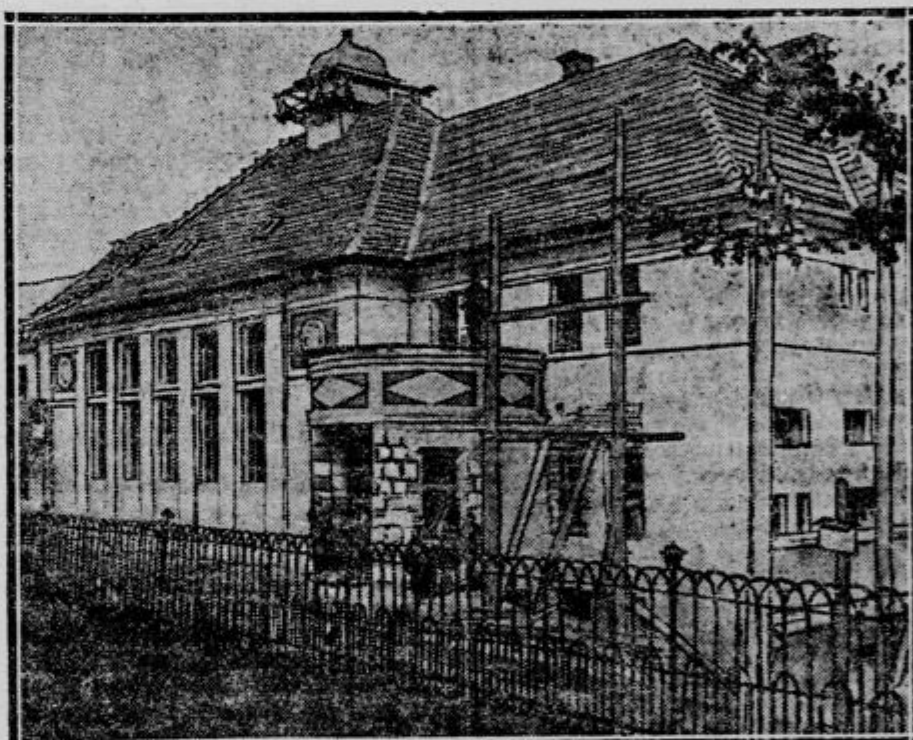
Pozdraviti je treba dejstvo, da se je ta stavka končala tako kmalu in da je sporazum v gotovi meri zadovoljil obe stranki. Mojstri so tudi izjavili, da novi povišek delavskih mezd ne bo zadel konsumenta, ker se zavežajo svoje odgovornosti napram javnosti. Tudi to odločitev je treba pozdraviti.

Političen strel v župnišče

Slov. gorice, 2. junija.

Ponovno so že razni napredni časopisi poročali o »trupenem strankarskem delovanju enega najzagrizenejših slovenjgoričkih župnikov, Erhatič v Slov. goricah, ki pa je tudi nad vse ambiciozen preračunljiv in častihlepen na svoje politične uspehe, o katerih piše cele kolone po klerikalnih listih. V mariborskem kapitelju za to izredno delo niso bili gluhi. Erhatič je dobil lajko mlad kaplan eno najbogatejših župnij mariborske okolice, Sv. Jakob v Slov. goricah, kjer se mu je moral umakniti ugleden stari župnik Kapler, ki ni hotel uga-

Sokolski dom v Trbovljah

Trbovlje, 2. junija.

Otvoritev Sokolskega doma v Trbovljah, ki je sedaj napolnjen dovršen, kakor je razvidno iz gornje slike, je definitivno določena na 4. in 5. julija t. l. Poprej je bilo določeno da se bo vršila, otvoritev 21. junija, nakar bi imela 28. junija vsa napredna društva v njem vidovdanske proslavo skupno s šolami, iz finančnih razlogov, oziroma še bolj za voljo nedovršenosti doma, pri zidanju katerega so vsi člani pokazali v najvišji meri svojo požrtvovalnost, pa se je morala otvoritev zavleči do termina, ki smo ga že omenili. Do tega časa bo

prav gotovo dovršena glavna dvorana z odrom, društvena kuhinja z društveno sobo in pritliklinami, kar bo zadostovalo, da se bo moglo kar najbolj udeleževati naše sokolsko gledališče s svojim repertoarjem. Brezdvomno je s Sokolskim domom storjen velik korak naprej v prosvetnem oziru trbovelskega prebivalstva. Če so se pokazali uspehi že v Portejevi dvorani, ki je bila na razpolago Sokolstvu, se bodo v lastnem domu še tem bolj pokazali, kjer bodo lokali absolutno na razpolago sokolski misli in vobče vsem naprednim društvom, ki so brez lastne strehe.

Še danes 5. in soboto 6. junija

Vam je prilika dana si ogledati film

Metresa iz Pariza

v glavni vlogi

Lya Mara

Predstave ob 4., 6., 8. in 9.

LIUBLJANSKI DVOR

kino

Telefon 730.

njati politike. Erhatič je kmalu začel izzemati svoje župljane, da je bilo jo. V župnišče so morali novi župnove, župnišče so morali župljani prenoviti od zunaj in znotraj in ravno tako hlev in ostala gospodarska poslopja. Ne v tisočake, v milijone so šli izdatki, ki jih je prinesel Erhatič nad farano, ko se je komaj toplo vsedel v župnišče. Prišel je brez cvenka, sedaj se že vozi s konji v Mariboru. Pobožne ženske zna tako pripraviti, da si štejejo v čast, če mu smejo hoditi zastojati delat v vinograd. Celo kmečka dekleta je že dobil za tako tlako v čast, ko so imele sama doma največ dela. Pri tem ni zanemarjal politike, s katero je lepo zakrival svoje bogatenje, ki je raslo kar čez noč. Častitim gospodom v Mariboru se je pač kazal s tem hvaležnega in si ob enem preskrbel plaš proti neugodnim vetrovom na svojih stranskih posvetnih cestah.

Priljubljeni domači župan Matija Pekar, pošten mož, pa ne klerikalni politik, je dobil pri občinskih volitvah v splošno zaupanje nenadoma protikandidatno listo na čelu z župnikom intimusom Ketišem. Župnik je hodil k obema in si s sladkim nasmehom kot Pilatus mel roke, češ da drži z obema in da sta oba njegova prijatelja. Celo v časopisih je to objavil. Cela fara se je tedaj na glas smejala, ker je vsak otrok vedel, kako in kaj je s to stvarjo, koga bi namreč rad župnik potisnil na županski stolček. Sledilo so tudi tožbe med Ketišem in Pekarjem radi očitkov podkupovanja volilcev in Ketiš je težko plačeval. Župnik ni ničesar pridelal. Nasprotno, igra s prijateljstvom se mu je tako posrečila, da je župan Pekar nekaj časa na to povečal župnikovo posredstvo z eno svojo lepo nljivo na bregu pri cerkvi.

Prišlo so skupščinske volitve. Župnik Erhatič je bil zopet moč in dan na nogah. Prišel je tajne sestanke, ker si vzhledu svojih voditeljev s politiko ni upal pred javnost. In da bi gospoda v Mariboru zopet zabeležila njegov trud, se je sam pohvalil v časopisih, da je imel nad 20 shodov v svoji fari. V cerkvi je bilo slišati samo politiko. Svojo nestrpnost pa je uganjal tudi napram ženskam ter je enkrat pred mašo v cerkvi tako nahrulil neko posestnikovo hči, da je bil ostro obsojen pred sodiščem.

Ves njegov teror pa mu ni pomagal, da bi absolutno zavladal nad farno. Brez vsakega shoda in sestanka so v tej, od sveta odrezani fari sami od sebe narasli nasprotni glasovi in sam Radić je dobil nad 40 krogelnic. To je Erhatiča dvije razkažilo. Začel je besneti po fari in napadati osebno radičevce. V fari je nastala neznosna atmosfera. Že lani se je po fari govorilo, da je bil na poti domov neki duhovnik krepko oklofutani od nekega kmeta. Ampak zgrajali se pobožni farani nad klofutami niso. To je dejstvo, ki ga g. Erhatič ne more tajiti.

Napetost je ostala med Erhatičem in radičevci tudi po volitvah. Erhatič pa ni odjenjal, ampak tiral svoj bratomorni boj z vedno ostrejšimi sredstvi naprej. Odpor je rastele tem bolj, ker bodo nekateri posestniki vsled ogromnega davka za popraviljanje farovža naravnost uničeni. In v to napetost je pretekli teden tresčilo kot strela z jasnega neba. V noči od četrtega na petek je nekdo ustrelil v župnikovo sobo. Erhatiča k sreči ni bilo doma. Kakor obsojamo dogodek, moramo vendar obenem z enako ogorčenostjo obsojati neodgovorno rovarjenje župnika Erhatiča, katero smo morali končno tudi obširneje popisati, ker je tipično za izrazite današnje brezobzirne protijudske duhovske politike. Ne mi, ljudstvo je pravočasno dovolj jasno posvarilo.

Pikantna je

Ossi Oswald

v monumentalnem filmu

„Colibri“

kateri pride v

Kino »Dvor«

ELITNI KINO

Matice

Telefon 124.

Predstave ob 4., 6. in 8. in 9.

5., 6., 7. junija

Nova izvrstna ventilacija, 12

in pol m visoka dvorana je

najboljše v celi Ljubljani

Pri vseh predstavah vam

proša še posebni užitki

umetniški orkester.

Velezanimiva filmska

igra v 10 dejanjih

v glavnih vlogah: Ljubljenc lepih dam Charles-Willy Kayser

in neprekosljiva Maria Jacobini. Za ta film ravno kar delajo v

Zagrebu veliko predreklamno. — Ljubljana ga predvaja pred Za-

grebom. Dunajski „Filmote“ in berlinski „Licht-Bild-Bühne“

so polni hvala za ta veleznimivi film ter posebno povdarjajo

izvrstno režijo in imenitno igr.

Plavajoči bar

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

!!!

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji:

Ljubljanska drama

Petek, 5.: »Roka roko umije obe obraz«. B. Sobota, 6.: »Pohujšanje v dolini šentflorjanskis«. A. Nedelja, 7.: »Na sv. Tri kralje ali Kar hoče«. Izv. Produkcija gojencev dramske šole. Ponedeljek, 8.: »Pohujšanje v dolini šentflorjanskis«. D.

Ljubljanska opera

Petek, 5.: »Glumači«. »Cvetlice male Ide«. D. Sobota, 6.: »Pikova dama«. C. Nedelja, 7.: »Bohema«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv. Ponedeljek, 8.: Zaprto.

Mariborsko gledališče

Petek, 5. ob 15.: »Hamlet«. Dijaška predstava. Zelo znižane cene. Ob 20.: Citraški koncert. Sobota, 6.: »Tosca«. E. ad novomeška porota

Sprememba opernega repertoarja. Danes v petek, 5. junija se izvaja za abonente D opera »Glumači« s Frisekovo, Mestekom,

Cvečičem, Popovom in Mohoričem in balet »Cvetice male Ide« s Trobišem in Svobodovo, Japlevo itd. Sprememba je bila potrebna, ker je gđ. Stilogiojeva obbolela. Abonenti E dobijo predstavo dan pozneje.

Pikova dama. Za red C se poje v soboto Čajkovskega opera Pikova dama. Vloga Lize poje prvič ga Lovšetova, Pikovo damo ga Thierry-Kavčnikova, Hermana g. Kovač. Ostale vloge v dosedanjih zasedbi: Tomski g. Cvečič, — Knez Janecki g. Popov — Pavlina gđ. Stilogiojeva, — odgovornika ga Smolenska. Dalje nastopijo še: gg. Mohorič, Šubelj, Pugalj, Gostič in Perko. Opero dirigira g. Balatka, režira g. Bučar.

Gledališka prireditve v Mestnem domu

Sinoči so priredili »svobodni gledališki umetnik«, tako so se sami krstili, v ljubljanskem Mestnem domu svojo prvo predstavo. Podali so nam uprizoritev »prvida v treh vozlih« z naslovom »Obločnica, ki se rojeva«, katerega avtor je mladi Ivan Mrak. Zakaj ne »Obločnica, ki se poraja«, kar je slovniško edino pravilno, nam je skoraj uganika.

Zal, da so vsi trije igralci: g. Mrak, gđ. Gorčeva in g. Beno Reš govorili vse premalo razločno, tako da ni bilo mogoče slediti prividu kot celoti. Če gledamo torej literarno na delo, moremo reči glede detajlov, da je pisan konglomerat skoraj vseh najnovejših umetnikov iz vseh področij in zato tudi brez vsake prepričevalne sile.

V igralskem oziru je bila stvar še slabša. G. Mrak nam je podal nekaj brezkrvnih potez Veidta, Schrečka, ki je igral glavno vlogo v filmu »Nosferatu«, in še več drugih igralcev. Pri g. Rešu nismo imeli prav nobenih občutkov, če pa smo jih imeli, so bili približno takšni, kakor pri Gorčevi, pri kateri smo opazili, da je skušala biti kolikor mogoče na mestu in je bila od nastopajočih trojice najboljša.

Prostorna dvorana Mestnega doma je bila polna izbranega občinstva. Opazili smo posebno številno zastopanje naše umetnice in pa dijake. Kljub temu, da je bila prireditel cel pod povprečnostjo, smo si želeli več resnosti. Prireditve je naravnost elementarno pokazala, kako težavno je ustvarjati, in je bil zato večer veleznimivi za vsakega, ki se hoče duševno udeleževati.

Komičnih opazk in smeha pa vendarle ne gre omalovaževati. Pikrosti, ki so jih doživeli prireditelji, naj jim bodo glasbeni opomin, da nekaj ni v redu. In če se bodo posluževali v najbolj obilni meri avtokritike,

ni nobenega dvoma, da jih bomo gledali nekoč v neprimerno boljših vlogah, kakor sinoči.

Dijaška predstava »Hamlet« v Mariboru se vrši v petek, dne 5. junija ob treh popoldne. Opozarjamo, da bo to zadnja dijaška predstava v tej sezoni. Cene so za predstavo zelo znižane, tako da si jo bo lahko vsak dijak z malimi stroški ogledal.

Mestno gledališče v Celju zaključuje letošnjo sezijo z Nicodemijev komedijo »Scampolo« v četrtek dne 4. t. m. Igra je prožeta z duhovitostjo, izredno srčkana ter si je vsled tega osvojila gledališko dokaj razvijeno beograjsko in zagrebško publiko. V naslovni vlogi nastopa g. Vrbach-Sadareva.

Cerkveni koncert Glasbene Matice v Ljubljani. Sinoči je Glasbena Matica v Ljubljani ponovila v frančiškanski cerkvi oratorijsko delo »Blagor« za soli, zbor in veliki orkester. Impozantno delo je prišlo v cerkvi še bolj do veljave kakor v koncertni dvorani, posebno orglje pri zadnjem »Blagru« so dale sklepu veličasten značaj. O izvajanju samem smo spregovorili že o priliki prve izvedbe: očitvalo je iste vrline in nedostatke. Glasbena Matica je s tem izvajanjem znova dokazala, da upravičeno uživa sloves naše prvobornilke za izvajanje del velikega formata in svetovnega slovesa

ter edine naše muzikalno-kulturne činiteljice, ki bi prišla pri mednarodni konkurenci v poštev; njeni nastopi pa pomenijo za nas tudi najmočnejše glasbeno - reproduktivno udejstvovanje, ki ga naš narod premore. Obisk cerkvenega koncerta je bil povoljen.

Gostovanje gospe Zikove v Beogradu. Članica zagrebške opere in dobra znanka ljubljanskega gledališkega občinstva, gospa Zdenka Zikova je nastopila prošl teden dvakrat v beograjskem Narodnem gledališču. Pela je prvič naslovno vlogo Verdijeve »Alce«, drugič glavno žensko partijo v Čajkovskega »Pikov dami«.

</

Domače vesti

* Državni podtajnik Wilder okrevl. Državni podtajnik v ministrstvu za notranje zadeve g. Večeslav Wilder, ki se je v zadnjem času lečil radi težke notranje bolezni v Topuskem, je sedaj toliko okrevl., da se je z avtomobilom odpeljal v Zagreb, kjer ostane toliko časa, da popolnoma okrevi.

* Jugoslovensko predavanje v Parizu. Prošli četrtek je imel na Sorbonni g. dr. Djoka Bogović iz Beograda predavanje in demonstracijo svojega izuma, računskega stroja metrično-desetnega sistema, katerega je konstruiral beogradski industrijalec g. Ljubomir Stanojević. Predavanja so se udeležili: rektor univerze g. Paul Appel, šef Prosvednega Odelenja g. Kosta Petrović, delegat poslanstva in izloženega komisarijata, kakor tudi mnogi francoski pedagogi in strokovnjaki. Predavanje je imelo velik uspeh. Računski stroj bo razstavljen v našem oddelku mednarodne razstave v Veliki palači.

* Nova palača finančnega ministrstva. V torek dopoldne so na ogled Nemanjine in Knez Miloševe ulice na svečan način položili temeljni kamen za novo zgradbo finančnega ministrstva. V zgradbi, ki bo zgrajena v romanskem stilu, se bodo nahajale: direktorja posrednih in neposrednih davkov in direktorja za finančno-upravne zadeve. Temeljni kamen novi zgradbi je položil finančni minister ob prisotnosti velikega števila uradnikov in beogradskega občinstva.

* Ada Kristanova. V Galspachu v sahatoriju dr. Zeilera je umrla dne 1. t. m. na posledični težke operacije gospa Ada Kristanova, soproga našega pisatelja g. Etibina Kristana. Pokopnica je bila iz Černičeve rodbine v Novem mestu in je dosegla starost 52 let. Pred leti se je skupno s svojim soprogom mnogo udeleževala v socialističnem gibanju v Sloveniji in nastopala kot agitatorica in govornica.

* Poroka. Dne 3. t. m. se je poročila na Brezjah Francka Kovač, hčerka trgovca in gostilničarja v Škofji Loki, z g. Leopoldom Erjavcem, gostilničarjem v Vižmarjih pri Ljubljani. Bilo srečno!

* Smrtna kosa. V sredo je umrl v Kamniku daleč na okrog znani posestnik in usnar g. Avgust Terpin, star 74 let. Pokojnik je bil podjeten in ljubezniv človek, ki je užival splošno spoštovanje. Pogreb bo danes, ob pol 4. popoldne iz hiše žalosti na Suti 31. — V Trzinu je preminel v sredo po dolgotrajni bolezni g. Ivan Hudomalič, delovodja tvrdke C. B. Malby. Pogreb bo danes, ob pol 6. popoldne. Blag je naš spomin, žalostim naše iskreno sožalje!

* Pogreb učiteljskega Pirnata v Ptuj. V torek popoldne se je vršil v Ptuj pogreb tragične smrti preminulega ljubljanskega učiteljskega Pirnata. Žalnega spreveda so se udeležili Sokol, Orjuna in skoraj vsa tamonjša narodna društva; številno so bili zastopani tudi pokojnikov šolski tovariši iz Ljubljane in Maribora. Vence so poklonili Orjuna v Ptuj, učiteljska v Ljubljani in Mariboru ter sokolski na razstavi v Ptuj. Ob odprtem grobu se je pojavil najprej od pokojnika razgovor ljubljanskega moškega učiteljskega g. dr. Dokler, nato imenom dramatično šole visokolec g. Jan ter zastopniki Udruženja naprednih učiteljskih v Ljubljani in Mariboru ter »Preporoda« v Ljubljani. Pevski zbor učiteljskih je zapel svojemu tovarišu turbovne žalostinke v zadnji pozdrav.

* Stal sedmorice in Carlier. Stal sedmorice je zavrnil odločbo Carliera, ker je prvostopno sodišče odbilo njegovo prošnjo za revizijo procesa, in v polnem obsegu potrdilo odločbo prvostopnega sodišča z motivacijo, da niso bili predloženi nikakoli taki novi dokazi, na podlagi katerih bi se moglo uvesti novo postopanje.

* Izlet k Sv. Primožu nad Kamnikom priredi Umetnostno-zgodovinsko društvo v nedeljo, 7. t. m. pod vodstvom dra F. Stelca. Ogled cerkve Sv. Primoža s freskami iz prve pol. XVI. stol. in cerkve sv. Petra. Izletniki se zberijo pri ugodnem vremenu ob 5. zjutraj na glavnem kolodvoru.

Damam

so zopet na izbiro izgovorjene najnovejše promenadne toilette.

Modni atelije

M. ŠARC
Ljubljana
Kongresni trg 4

poslovnem letu ugodno. Zadruga ima samo pri prodaji knjig okoli 20 tisoč Din prebitka. Svoje zadnje kolo publikacij je razpečala v okoli deset tisoč izvodih. Darovi in druga doplačila so prinesla lani blagajni 127.950 Din. Društvo bo s tem denarjem povečalo svoj delokrog ter namerava svoje izdaje pomnožiti že v prihodnjem letu za novo poučno knjigo.

Izpti v beograjski glasbeni šoli »Stanković«. V beograjski glasbeni šoli pevkega društva »Stanković« se začne letošnji izpti v navzočnosti posebnega odposlanca prosvetnega ministrstva dne 15. junija.

Razstava v Varaždinu. Slikar Vlaho Pečenec, profesor na varaždinski gimnaziji je otvoril dne 1. junija v prostorih imenovanega zavoda razstavo svojih del.

Preiskava v upravi beogradskega Narodnega gledališča se je pričela pod vodstvom dveh višjih uradnikov. Eden je iz prosvetnega ministrstva, drugi pa iz glavne kontrole. Komisija ima nalogo ugotoviti nered in poročati o uspehu preiskave na pristojnem mestu.

Arcašev »Ljubosumje« v splitskem gledališču. V četrtek 4. junija so imeli v Splitu prvo predstavo nanovo naštudirane drame pisatelja Arcaševa »Ljubosumje«. Naslovno vlogo je igrala ga. Mansvjetova, ki je po tej svoji kreaciji znana tudi na drugih jugoslovenskih odrih.

* Moderne dame uporabljajo pri svoji toaleti Sanoform. Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah.

* Akademski krožek v Kranju vabi na koncert »Godalnega kvarteta orkestralnega društva Glasbene Matice v Ljubljani«: g. Karel Rupel, Zoran Hribar, Jaroslav Černigoi, Saša Dev. Vrši se v soboto, 6. t. m. ob pol 9. uri v dvorani kina »Talijs«. — Odbor.

* Zakon o stanovanjih (z dne 15. maja 1925.). Pojasnil dr. Alojzij Gradnik, deželni sodni svetnik. V Ljubljani 1925. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. S poštino vred volja Din 15.75. Novi stanovanjski zakon je pravkar izšel v Zbirki zakonov. Avtentičnost previda, obširna pojasnila, ki jih je napisal predsednik bivšega stanovanjskega sodišča v Ljubljani in stvarno kazalo ki omogoča hitro orientacijo v zakonu, dajejo prednost tej izdaji pred vsemi drugimi. Zlasti so važna pojasnila dr. Gradnika ki navaja k posameznim paragrafom razne odločbe upravnega sodišča v Celju in stanovanjskega sodišča v Ljubljani, ki tolmačijo mišljenje teh odločujočih činiteljev k raznim stanovanjskim vprašanjem. Izdajo Tiskovne zadruge toplo priporočamo.

* Utrgan oblak pri Zenici. Dne 2. junija se je v bližini železniške postaje Zenica utrgal oblak, nakar je pričelo liti kot iz ška. Naliv je bil tako močan, da je voda odnesla 4 m dolg železniški most. Vlak, v katerem so se ravno vozili Orjunaši na povratku iz Beograda, je ostal na progi in ni mogel nadaljevati vožnje proti Sarajevu. Železniška direkcija v Sarajevu je takoj poslala na lice mesta posebno skupino delavcev, ki so napravili provizorni most. Promet je bil prekinjen 8 ur. Človeških žrtev ni bilo.

* Požar. V nedeljo, ob 1. popoldne, je izbruhnil pri posestniku Josipu Pešcu na Vitnem vrhu pri Kostanjevici počar, ki je uničil hlev, pod, soljo, kolarnico in kozolec. Pogorelo je tudi vse poljedeljsko orodje in veliko posteljnega perila. Škoda je zelo velika in tembolj občutna, ker je bil posestnik zavarovan za tako majhno vsoto, da si z zavarovalnico ne bo mogel kupiti niti pluga. Sumi se, da je ogenj zanetil zlobna roka.

* Požar v tvornici v Nišu. V sredo ponoči je nastal v Nišu v Teokarevičevih tekstilni tvornici, največji te vrste v naši državi velik požar. Ker je obstojala nevarnost, da se požar razširi tudi na druge objekte, je prihitelo na pomoč tudi vojaštvo, ki je ogenj kmalu lokaliziralo. Vendar pa je škoda zelo velika in se cení na milijon dinarjev. V tvornici je bilo zaposlenih 500 delavcev. Zaradi velikih defektov pri strojih bo delo sedaj nekaj časa popolnoma ustavljeno. Kako je požar nastal, ni dognano.

* Zopet nesreča na električnem drogu. V ponedeljek je zahtevala visoka napeljava Palske elektrarne zopet svojo žrtev, čeprav so na drogih nabite svarilne tablice. V Prepolah je 20 letni kmečki sin Jože Radolč splezal na tak drog in z leve roke prijel za žico. Imel je pri tem še veliko sreče. Običajno se konča takšen dotik s takojšnjo smrtjo. Radolč pa si je samo opel levo roko do lakta in padel na tla. Pri padcu si je še zlomil desno ključnico v ramenu. Šele v četrtek je prišel po pomoč v mariborsko bolnico, katero je tudi šel pred kratkim zapustil nastavljenec mariborskega mestnega podjetja, kateremu je v podobnem slučaju popolnoma požgalo desno roko. Naj bi se občinstvo iz takih nezdovendar nekaj naučilo in postalo previdnejše!

* Pod dekletovim oknom. V graščini Freistein na Sp. Polskavi služi 31 letni Franc Falež, znan po svoji vroči krvi in ljubezni do vasovanja pri dekletih. V torek pa je imel pri vasovanju precejšnjo smolo. Ko je stal pod dekletovim oknom in čakal, da se mu v lumenu svitu prikaže njen mili obraz, so prežale nad sladkosti tega dekleta

NOGAVICE KLJUČ

so najboljše in najcenejše kajti trepežnost enega para nogavic z žigom in znakom (rečco, modro ali zlato)

„ključ“

je ista kot trepežnost štirih drugih parov. 63-a i

Kupite in preprečite se!

Člana beograjske drame v Osijeku. Ga. Desa Dugalčević in Vlado Dragutinović, člana beograjske drame, ki sta pred kratkim gostovala tudi v Zagrebu, sta te dni nastopila v Osijeku. Igrala sta Nicodemijev komedijo »Zora, dan noč«.

Dunajski filharmoniki v Berlinu. Orkester dunajskih filharmonikov odputuje. V kratkem v Berlin, kjer priredi dva koncerta pod taktirko dirigenta Ericha Kleiberja.

Narodno gledališče v Sarajevu ima sedaj na sporedu komedijo iz življenja tajne policije »Scherlock Holmes«, katero je priredil F. Bonn po znanem romanu Conana Doyleja.

Slovenska umetnostna razstava v Parizu. G. Ante Trstenjak razstavi v prvi polovici junija v galeriji Carmine (31 Rue de Seine VI) 51 svojih slik, akvarelov in gravur. Opozorjamo na to razstavo vse naše rojake v Parizu.

Aleksander Molssi v Pragi. Znan dunajski igralec Aleksander Molssi nastopi te dni v Pragi, kjer bo igral v Tolstega »Živem mrtvecu« ter v Hauptmannovi »Belom Izveličarju«.

Akademsko gledališče v Beogradu uprizaro dne 6. junija Michaelisovo »Revolucionarno svatbo«. Režija drame je poverjena članu beograjskega gledališča Dragoljub Osošču.

Rin—Tin—Tin

pos voljak pride v najnovejšem filmu Kino »Dvor«

izpod šumljajočih dreves še tudi druge, lučbe žejne oči. In tako je čutil Falež v svojem nestremnem pričakovanju naenkrat oster sunek z nožem v hrbet in prejel še par sunkov v roko, predno se je prikazala ljubezniva deklica. Mesto v njeno kamrico, je moral v mariborsko bolnico, kjer so dobili sploh živahen prirastek po binkošti.

* Z osmimi ranami od prežanja. V Nегоvi v Slov. Goricah, ki je daleč okrog znana kot močna klerikalna trdnjava, so imeli na binkoštni ponedeljek veselo in bogato gostijo, na katero so prišli zvečer tudi nepovabljeni k »prežanju«, kar je običajni privesek tamošnjih kmetijskih gostij, ki končajo navadno s pretepom. Prišel je tudi 19 letni fant Viktor Fras, katerega je nevestin brat Alojz Kocbek sicer napojil z vinom, potem pa se mu je zahotelo v lepi mesečni noči še malo gorkoga »dečega« vina. Počakal je na cesti Viktorja Frasa in ga z nožem tako razmesaril, da so ga morali drugi dan prepeljati v mariborsko bolnico, kjer so ugotovili na Frasu 8 ran z nožem, 6 na hrbtu in dve na desni roki.

* Vojaški ubežnik-vlomilec. Vojaški ubežniki so posebno ljudem na deželi kaj nevarni. To je tudi popolnoma razumljivo, če pomislimo, da se morajo vsepovsod skrivati pred orožniki in se upajo v vas šele ponoči. Noč pa ima svojo moč, lakota in pa sploh nestalno življenje jih sili k vlogu in tatvnam, tako da propadajo vedno bolj. Tak begunc Anton Šterbenec, doma nekje z Dolenskega, je vstopil pred nekaj časa v hišo posestnika Čestovarja v Vel. Cerovcu pri Škocjanu ter odnesel razno obleko, perilo, več čevljev in nekaj gotovine. Skupna vrednost ukradenih predmetov znaša 1350 dinarjev.

Iz Ljubljane

u— Slava artiljerijskega polka. Danes praznuje 16. artiljerijski polk svojo slavo ter tako obnavlja spomin na dan, ko so baterije tega junaškega polka pred petimi leti prikrkali stopile na Gosposvetsko polje. Ob 10.30 se vrši na dvorišču vojašnice kralja Aleksandra I. svečana služba božja, na to pa pod pokroviteljstvom komandanta domačih polkovnika Milisava V. Antonijevega vojaške igre in zabave. S slavo ovenčanemu polku iskreno čestitke!

u— V Ljubljano je prispel po naročilu glavnega odbora Jadranske Straže v Beogradu njegov odposlanec g. M. Teodorović da roko v roki z ljubljanskim glavnim odborom pomaga izpolniti organizacijo Jadranske Straže v Sloveniji, da pobudi zanimanje za to velevažno državno in narodno institucijo ter da propagira razpečanje Almanaha Jadranske Straže za leto 1925. ki ga je izdal beograjski Glavni odbor. Za delo Jadranske Straže se živo zanima tudi naš kralj Aleksander, ki vsestransko podpira njeno delovanje. G. M. Teodorović se oglasi v prihodnjih dneh pri naših kulturnih in gospodarskih delavcih ter raznih zavodih ter priporočamo širši javnosti, da mu gre pri njegovem patriotskem delu kolikor možno na roko. Zlasti toplo priporočamo nakup Almanaha Jadranske Straže, ki je naravno vzorn, bogato ilustrirano delo sestavljeno ob sodelovanju naših najboljših strokovnjakov in pisateljev ter stane le 150 Din. Iz tiskarstva glavnega odbora Jadranske Straže.

u— Pogreb Stanka Gabrška, uradnika državne borze dela v Mariboru, ki je dne 3. t. m. umrl na Golniku, se bo vršil jutri dne 6. t. m. ob 4. popoldne iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu na pokopališču k Sv. Križu, in ne danes v Križu pri Trzinu, kakor je bilo razglašeno v včerajšnji smrtnici.

u— Novi Stanovanjski zakon. ki ga je založila Yougoslave-Express-Reclame Compagny d. z. o. z. v Ljubljani, je izšel in se dobi v vseh trafikah. Cena Din 5.

u— Ljubljanski skavti! Danes v petek se vrši ob 6. popoldne za vse odseke obvezan sestanek na realki. Prinesite prispevke za šotor! Kroj!

u— V nedeljo 7. t. m. pri Gradu v Zg. Kašlju???

u— Izredni občni zbor Narodne Čitalnice v Šiški se vrši nepreklicno v soboto dne 6. t. m. ob pol 19. zvečer v prostorih Narodne Čitalnice.

u— Orjuna Sv. Jakob-Trnovo vnovič poziva svoje članstvo, da najkasneje do konca t. m. poravnava članarino za tekoče leto ali vsaj za pol leta in zavarovalni fond 6 dinarjev. Zavedajte se svojih dolžnosti in dajte jih, kar jih priči. Kdor ne bo poravnal članarine, bo kratkoma obsojen, imena po bomo objavili. Odbor.

u— Slov. zdravniško društvo v Ljubljani ima v petek dne 5. junija t. l. tedenski seminar ob 6. zvečer v predavalnici ženske bolnice. Predavanje: Prinos k lečenju krčnih žil. Predava in demonstrira g. dr. Živko Lapajne.

u— Jugoslovensko napredno akademsko društvo »Jadrana« priredi v soboto dne 6. t. m. ob 20. uri v dvorani naprednega dijakeškega doma (Tomanova ul. 3.) pod pokroviteljstvom ge. dr. Žerjavove, dr. Brezgarjeve in dr. Majerjeve poslovnih večer enemu svojih najzaslužnejših članov in bivšemu predsedniku, tovarišu Stojanu Bajiču. Na programu akademija in ples. Na ta večer vabimo vso napredno javnost. — Vstop strogo proti vabilu. Za eventualne reklamacije se je obrniti na tajništvo društva (Telefon št. 974). Odbor.

u— Velika vrtna veselica se vrši v nedeljo popoldne na vrtu restavracije Bellevue v Šiški. Veselico priredi šišenski sportni klub »Hermes« v proslavo Sletnice svojega obstoja. Za dobro plačilo in okrepčila je poskrbljeno. Na sporedu je tudi ples. Začetek ob 15.

u— Ubogel dijak. Iz strahu, ker se je udeleževal v mladinski komunistični organizaciji, katero so izsledili v nekaterih srednješolskih zavodih, je pobegnil 3. t. m. zjutraj od doma dijak VI. razreda III. državne realne gimnazije, 16-letni Alojzij Ko-

cmur, sin ravnatelja okrožnega zavoda za zavarovanje delavcev, stanujoč Gradšče št. 2. Kakor je prijavila njegova mati, je sporočil mladenič svojemu mlajšemu bratu, da gre na deželo, mogoče pa je tudi, da je šel preko meje v Nabrežino pri Trstu, kjer ima sorodnike.

u— Policijske prijave. Od srede na četrtek so bili prijavljeni policijski sledeči slučaji: 2 prestopka kaljenja nočnega mira, 2 prestopka pilanosti, 1 izgred, 1 prestopok prodajanja saharina brez dovoljenja, 1 izsleditev bivašišča in 15 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretacija se je izvršila 1, in sicer radi krošnjarsstva.

Iz Maribora

a— O čudni praksi izganjanja tužcev. Ki je nedavno izvalo odločen odpor vseh mariborskih narodnih krogov radi nečloveškega šikaniranja Čehov, nam poročajo sedaj zanimivo vest iz Maribora. Med tem, ko je ministrstvo za socialno politiko po tukajšnji inspekciji dela hotelo kar čez noč izgnati vestne in delavne Čehoslovake, pušča na stotine zagrezenih Nemcev, ki jih absolutno nihče ne bi pogrešal razen nemških delodajalcev. Tako se je zgodilo, da je imel znani nemški zaupnik in politikar, restavratir Halbwild ves čas po prevratu do junija nastavljenega avstrijskega natarkarja Stürzela, ki se komaj sedaj poslavila po tukajšnjih nemških listih radi »Abreise« v Gradec. Besedo »Abreise« pa devije gospod Stürzel pod narekal. Ta slučaj kaže, kakor informacije dobiva iz Maribora ministrstvo za socialno politiko glede zaposlenosti tujih delavcev. Opozorjamo na ta slučaj velikega župana. Prepričani smo, da imamo še nekaj podobnih nadležnih tužcev v Mariboru, ki odjedajo našim ljudem kruha. ne da bi jih oblastva toliko šikanirala kot ravno brate Čehoslovake.

a— Zopet socialistični šod. Mariborski socialisti so pričeli zadnji čas pridno izrabljati položaj z aktualnimi slagerji in že zopet napovedujejo protestno zborovanje za soboto zvečer na vrtu Delavskega doma. Poleg brezposelnosti in starostnega zavarovanja ter davka na fizično delo bodo govorili zlasti proti povišanju najemnin.

a— Policijska je aretirala z Dunaja došlega Franca Kuboško radi potepušstva in ker je prekoračil mejo brez potnega lista in se izdal za Johana Seiferta.

a— Nered v mestnem električnem podjetju. Ni še poteklo par mesecev, od kar so klerikalci izrinili iz mestne elektrarne zaslužnega Mariborčana Ivana Kežarja, da pripravijo korito svojemu strankarju, kamor so res kmalu postavili čisto svojega človeka. S tem pa so se že tudi pričele pritožbe o nerednostih v mestni elektrarni, o čemer piše prav obširno socialistična »Volksstimme«, ki je pred meseci še pridno sekundirala klerikalcem proti prejšnjemu vodji. Klerikalne zmožnosti so se torej hitro pokazale. Tudi ostali mariborski listi se ostro pritožujejo nad večim neredom pri mestnem električnem podjetju. Prekinitev toka, ki povzroča podjetjem ogromno škodo, so skoro na dnevnom redu. Tako je bilo tudi predvčerajšnjim, če tudi ni bilo nobene nevihte ali podobnih elementarnih nezdov, električni tok prekinjen za podružno uro.

a— Oddaja kolodvorske restavracije v Mariboru. Kakor poročajo iz Beograda je dobil mariborsko kolodvorsko restavracijo v zakup dosejani restavratir na Pragerskem g. Fran Dolničar.

a— Pasji zapor je mestni magistrat v toliko omili, da je dovoljeno jemati pse na ulico z nagobčniki. V javne lokale in trgovine pa je še nadalje prepovedano jemati pse. Na javnih nasadih se morajo voditi psi na vrvi.

Iz Celja

e— Stanovanjsko sodišče v Celju. Za član stanovanjskega sodišča I. stopnje za mesto in srez Celje so imenovali za predsednika vlad. svet. dr. Leopold Žužek, za namestnika policijski svetnik dr. Ivan Senekovič, za člana sodišča dež. sodni svetnik Valentin Levičnik in državnega pravdnika namestnik dr. Ivan Likar, za namestnika pa dež. sodni svetnik dr. Ivan Premščak in veleindustrijalec Robert Diehl.

e— Nabori. Letošnji nabori za Celje in okolico se bodo vršili dne 15. junija v celjski meščanski šoli.

e— Razglas. Radi srušenja uradnih prostorov mestnega knjigovodstva in mestne blagajne se danes v tem oddelku magistrata za stranke ne bo uradovalo.

e— Na drž. realni gimnaziji v Celju se vrše izpti privatistov in sprejemni izpti za višje razrede od 8. do 13. t. m. Priglašeni učenci naj se javijo v ponedeljek 8. t. m. ob 8. zjutraj pri g. razrednikih.

e— Celjsko učiteljsko društvo priredi jutri zborovanje s poučnim izletom v Zagreb. Odhod z jutranjim vlakom ob tričetrt na 7. uro.

Iz Trbovelj

t— Lahka telesna poškodba. Marija Obolnerjeva, doma iz Lok št. 368 je med prepirom naskočila Julijano Amerškovu, istotam stanujočo in jo lahko telesno poškodovala. Obolnerjeva je zato ovadena sodišču.

t— Nespodobno obnašanje. Franc Lindič, rudar, stanujoč v Retju je v obližju Sušnih kove gostilne pijan razgrajal in tako preklinjal, da je vzbujal splošno pozornost. Bil je aretiran in je moral prespati noč v obzinskem zaporu, poleg tega pa se bo moral še zagovarjati pri srezkem glavarstvu.

Iz Primorja

* Organizacijski tečaj za prosvetna društva priredi v dne 13. in 14. junija »Zveza prosvetnih društev« v Trstu. Tečaj bo dostopen samo društvom, ki so včlanjena v »Prosveto«.

* Ljudska kopališča v Trstu so dostopna občinstvu že od 1. junija.

* Velika veselica v Komnu na Krasu. Dne 7. junija se bo vršila v Komnu na Krasu velika godna veselica, katere se udeležijo slovenskih društev.

OBLEKE

kupite najugodnejše pri
JOS. ROJINA,
Ljubljana

* Nalezljive bolezni v Trstu zadnji teden v maju: 2 slučaja davice, 5 slučajev škrlatice in 3 slučaji trebušnega legarja. Smrtnega slučaja vsled epidemičnih bolezni nobenega.

* Nesreča na železniški progi pri Sežani. Po binkoštnih praznikih zjutraj je našel železniški čuvaj kakih 200 metrov nad sežansko progo razmesarjeno človeško truplo na tračnicah. Noge so bile odtrgane od života, glava je bila strašno zmečkana. Baje je bil nesrečenec, o katerem se še ne ve, ali je sam skočil pod vlak, ali če se je ponestrelil, delavec iz Lokve po imenu Fonda.

* Binkoštni koncert učiteljske »Zveze« v Nabrežini je izvrstno uspel. Pevce je vodil pevovodja g. Srečko Kumar, ki je prejel za svoj trud lep šopek cvetja. Občinstvo je bilo od lepe slovenske pesmi kar očarano.

* Italijansko državljanstvo je raztegnjeno s posebnim kraljevim odlokom tudi na nove pokrajine in se lahko podeli: tujcu, ki je služil italijanski državi tri leta, čeprav v inozemstvu, tujcu, ki prebiva najmanj pet let v kraljevini, tujcu, ki prebiva tri leta v kraljevini ter si je stekel primerenih zaslug za Italijo ali pa se je poročil z italijansko državljanko, tujcu, ki bi po enoletnem bivanju v kraljevini lahko postal italijanski državljan potom ugodnosti, katere nudi zakon, a se ni poslužil pravomočnega roka in ni podal tozadevne izjave. Državljanstvo podeljuje notranje ministrstvo v Rimu in kdor se poteguje zanj, mora predložiti oblastem krstni list, družinsko polot krstni list, izvešček države, v katero je pristojen.

* Smrtna kosa. V Gorici je umrl gostilničar in posestnik Alojzij Kodermanc. N. v. m. p.

* Nesreča z granato. 12letni Viktor Svab, stanujoč v Sežuljah na Krasu je našel blizu domače hiše majhno granato. Ne da bi se zavedal nevarnosti, ki bi lahko nastala, je začel metati granato ob zid. Pri tej opasni igri je bil navzoč tudi sosedov sin Franc Vitez, ki je začel tolči z granato po kamnu. Granata se je razletela in njeni drobci so dečku razmesarili desno roko, na katero so mu odtrgali tri prste. K sreči je ostal njegov tovariš nepoškodovan. Viteza so prepeljali v bolnišnico.

* Pretepači v Postojni. Fašistovski pretepači v Postojni se pridno udeležujejo. V nedeljo zvečer sta bila napadena dva Slovenca, Miro Vičič in Maks Šeber ml. Napadla sta jih fašisti Maffei in Tribusson. Taki napadi se dogajajo zadnje čase v Postojni precej pogosto, a varnostna oblast se ne zmeni zanje in ne stori nič za telesno sigurnost domačinov.

Dopisi

JESENICE. V soboto gredo Sokoli-dilentanti gostovat na Bled. Vprizore ob 8. dramo Golgota. Tudi salonski orkester sodeluje. Vabimo tudi vse narodno občinstvo, da gre z nami. Vrnemo se ponoči. Več na vabilih. Zdravo!

BLED. V soboto se nudi Blejčanom, okoličnim in tujcem užitekopolna priika. Gostovalni bodo pri nas člani Sokola z Jesenic. Vprizore v sokolski dvorani dramo »Golgota«, ki se je na Jesenicah slajno obnesla. Začetek točno ob 8. zvečer. Pri predstavi sodelujejo tudi znani salonski orkester jesenjskega Sokola. Prebitek bo v prid Prosv. doma na Jesenicah. Ta večer mora postati prava manifestacija sokolskega dela in bratskih vezi. Narodnjaki, počastite predstavo s svojo navzočnostjo.

KOČEVJE. Dne 14. junija se vrši občni zbor tukajšnjega »Dijaškega Doma«, ki vrši važno kulturno misljo v teh krajih, in sicer ob 10. v njegovih lastnih prostorih. Dnevni red bo poročilo predsedstva, poročilo odbora, volitev novega odbora in slučajnosti. Dostop imajo le člani.

Požar v Višegradu

Pred par dnevi je izbruhnil v Višegradu na meji Bosne in Srbije usoden požar, ki bi bil kmalu zahteval več človeških žrtev. Ob 1. ponoči je opazil vaški čuvaj Vukašin Jakšić, da gori neka hiša. Tekel je takoj buditi znanca v svojem selu, s katerimi je odhitel na mesto nesreče. Hiša seljaka Saliba Tihica je bila tedaj že vsa v plamenih, domačini pa so tako trdno spali, kakor da je vse v najlepšem redu. Z močnim razbijanjem po vratih je čuvaj zbudil gospodarja in pet članov njegove družine iz trdnega sna. Domačini so morali poskakati skozi okno na prosto. Čim so se rešili, je buhnil plamen tudi v prostor, kjer so spali, in hiša je zgorela od vrha do tal. Posrečilo se je rešiti poleg gospodarja in njegove družine samo eno kravo. Vse drugo je uničil ogenj.

Pozneje se je ugotovilo, da je nastal ogenj po krivdi domačinov, ki so prejšnji dan imeli žeto. Med hlevom in hišo so zakurili ogenj, katerega niso brižno pogasili. Ponoči je pihal veter in zanašal iskale na leseno ograjo ter v leseno steno. Kmalu se je les vnel in ker je bilo vetrovno, je začelo goriti z vso silo. Reševci Tihic je sedaj ob vse svoje premoženje. Rešil je od vsega, kar je imel, samo en rep goveje živine in plahto, katera mu pa ne bo mogla nadomestiti strehe. Mož bo moral z bežalsko palico po svetu in živeti od mlačne, njegova družina pa bo stradala. Tako se godi ljudem, ki niso dovolj previdni.

Iz življenja in sveta

Madžarski škandali

Senzacionalna razkritja o grozotah Horthyjevega režima.

Na Madžarskem se je pojavila te dni afera, ki močno spominja na slučaj Matteotti v Italiji. Bivši minister v Horthyjevem kabinetu, Edmund Beniczky, je objavil, kakor smo na kratko že poročali, v binkoštni številki »Az Újság«: senzacionalna razkritja o svojičasnem umoru urednikov socialističnega dnevnika »Nepszava« v Budimpešti. Somogyia in Bacsa, in javno napadel državnega upravitelja admirala Horthyja, da se je umor izvršil z njegovo vednostjo.

Razkritja so naravno vzbudila pozornost vse madžarske politične javnosti in opozicija se je odločila, da spravi zadevo tudi pred parlament. Vlada je na odkritja Beniczkega odgovorila z njegovo aretacijo, kar je povzročilo v političnih krogih še večje razburjenje in napetost. Madžarska vlada, ki ji je stvar silno neprijetna, grozi, da debate o grozni aferi sploh ne bo dopustila, na drugi strani pa je opozicija odločena, da za vsako ceno prepreči, da bi se afera potlačila. Beniczky izjavlja v svojih odkritjih, da so Somogyia in Bacsa umorili z vednostjo admirala Horthyja člani Oostenbergovega oficirskega detašmana, nadporočnika Emil Kovarcz in Arpad Sakacs, poročnik Ladislav Neugay in mornariški podporočnik Arpad Lehrer. Sakacs in Lehrer sta izvršila kasneje samomor.

Edmund Beniczky je nastopil že ponovno z vehementnimi napadi proti Horthyjevemu režimu na Madžarskem, ki so izzvali v javnosti veliko pozornost, in narodni skupščini pa viharne prizore. Za časa Karlovega puča je bil kot legitimist aretirani, vendar kmalu izpuščen, ker mu niso mogli dokazati neposredne sodelave. Pri zadnjih volitvah v parlament je propadel in se boril od tedaj publicističnim potom za svoje legitimistične nazore. Pred kratkim je posetil bivšega cesarja Zito v njenem prognanstvu na Španskem. Tam je baže dobil tudi navodila za objavo svojih odkritij.

Uloga ministrskega predsednika grofa Bethlena pri aferi še ni popolnoma jasna. Po mišljenju je Bethlen sicer legitimist, vendar pa je mnenja, da čas za povratek Habsburžanov še ni ugoden in se zato še ne upa spustiti v odkrit boj s Horthyjem. Zato je odredil aretacijo Beniczkega, obenem pa pripustil, da so prišla njegova razkritja tudi v ino zemstvo, čeprav je bil list »Az Újság« zaplenjen.

Škandalna afera je našla živahen odmev tudi v evropski javnosti in stoji Horthy danes pred svetom v čisto drugi luči kakor doslej. Na Madžarskem se je vsekakor zopet razpalil beli teror, ki besni na tihem ter ne dovoljuje o tej nečloveški zadevi izpregovoriti nikomur.

Po najnovejših poročilih je državni upravitelj admiral Horthy že aktivno posegel v afero in skuša z raznimi drakoničnimi ukrepi preprečiti nadaljnje razpravljanje o aferi. Na njegov direktivni ukaz je dnevnik »Az Újság« za nedoločen čas ustavljen in tiskarna zaprta. Tudi drugi listi so dobili obvestilo, da bodo takoj ustavljeni, ako ne prenehajo z napadi na Horthyja. Budimpeštanski tiskarski nastavlenci groze v odgovor s stavko, ni pa izključeno, da izbruhne celo splošna tiskarska stavka na Madžarskem.

V smislu Horthyjevega naročila je bila razprava o škandalu tudi na seji parlamenta, ki se je vršila v sredo, preprečena. Pri tej priliki je prišlo v zbornici do velikih škandalov. Ko je minister Vasz kot namestnik v Ženevi nahajajočega se ministrskega predsednika grofa Bethlena pojasnjeval vzroke, zakaj je bil »Az Újság« ustavljen in pozivljali poslance, naj nastopijo o skrivnih umoru Somogyia in Bacsa z dokazili, je opozicija vpila: »Potem pa priče zapirate!« Socialisti Peidl je zaklical: »Eden izmed morilcev sedi še sedaj v honvedskem ministertvu!« Hrup je tra-

jal več minut in je mogel Vasz komaj nadaljevati svoj govor. Po njegovem govoru je zbornica prešla takoj na dnevni red. Vladni krogi se očividno trudijo, da bi razpravo o aferi odgodili do povratka ministrskega predsednika grofa Bethlena iz Ženeve. Odkritja Beniczkega morejo imeti velike posledice v notranji politiki, v zunanji pa bodo vsekakor oslabile pozicijo Madžarske.

Zita Parmska v Lurdu

Še nedavno se je poročalo, da je bivša cesarica Zita težko bolna in da je njeno življenje resno ogroženo. Sedaj pa naenkrat beremo v francoskih časopisih, da je dama romala v Lurd na versko tolažbo. Dopisnik nekega lista jo je videl in prosil za kratek razgovor, katerega sedaj objavljajo mnogi mednarodni listi.

Razcesarica kaže še vedno znake prestane bolezni, pravi dopisnik. Bleda je ter je videti, da je zelo izmučena in trudna. Govori tiho in težko. Njemu je izjavila:

»Prestala sem za moje otroke zelo mnogo. Vreme v Lequeitiju je bilo strašno, klima nepovoljna. Sedaj je nekoliko boljše.«

Dopisnik jo je vprašal, če se namerava preseliti iz Lequeitija. Zita mu je odgovorila na to vprašanje, da ne ve. Tudi o Avstriji ni hotela ničesar vedeti. Rekla je samo, da dobi od časa do časa kakšno pismo od svojih zvestih prijateljev. Madžare pa je zelo hvallila, češ da so dobri in plemeniti ljudje. Posebno je opevala Horthyjevo ženo, soprogo sedanega državnega poglavarja na Madžarskem.

Ko jo je dopisnik vprašal, kaj namerava storiti v bodočnosti, je dejala:

»Ne morem reči ničesar. Moja odgovornost je zelo velika in zelo težka. Zaupam v Boga ter v ljubezen mojih sinov. Vsa moja sedanja potovanja imajo verski cilj. Z njimi se naadam doseči vsaj nekoliko duševnega miru. Vidite, po Lurdu sem že dolgo hrepelena.«

Ko jo je žurnalist vprašal, če namerava potovati v Italijo, je Zita povedala oči k tlom in ni odgovorila niti besedice. Bilo ji je pač neprijetno slišati ime

države, ki ji je nekoč bila domovina in ki ji sedaj ne dovoli bivanja na svoji zemlji.

Zločesta mačeha

V vasi Cernjilovo pri Bjelinju v Bosni je bil odkrit že dni grozen zločin, ki se je dogodil že pred enim letom. Trije sinovi so namreč umorili očeta in mačeho, ki jim je prinesla v hišo nezadovoljstvo ter popolnoma odtujila očeta.

Bogati vdovec Petar Krsmanović, ki je imel tri sinove, Savo, Vojo in Rajo, se je na stara leta zaljubil v mlado, toda zloglasno Trifuno Stikavac in jo končno poročil, čeprav so ga sinovi rotili, naj jim ne napravi te sramote. Trifuna je bila razuzdana in zapravljiva ženska. Kmalu je postala ena gospodarka v hiši in razpolagala z denarjem, kakor je hotela. Nahujskan od žene, je Krsmanović pričel sovražiti svoje sinove. Ko pa je mačeha pripravila Krsmanoviča končno do tega, da je prodal hišo in vse svoje posestvo, je jeza sinov prikinela do vrhunca. Sklenili so, da umore očeta in mačeho. Svoj načrt so izvršili v noči od 16. na 17. maja 1924. Oboroženi od zob so vdrli ponoči v spalnico, nakar je Sava ubil očeta s kolo. Vojo pa je med tem zadaval mačeho. Po dejanju so sinovi odnesli trupli z hiše in jih zakopali na polju, na grob pa posejali pšenico, tako da nihče ni mogel slutiti, da bi bil kdo tamkaj pokopan. Zločin je ostal neodkrit, le Sava je zaupal dogodek svojemu sorodniku Luku Krsmanoviću, ki pa je zločin skrbno prikrival. Bratje so odšli nato čez nekaj časa na policijo in izjavili, da so odšli starši pred nekaj dnevi v Jatro pri Savskem mostu in jih od tedaj pogrešajo. Policia je odredila poizvedovanje, vendar pa pogrešence nikakor ni mogla izslediti.

Eden izmed treh bratov, Raja, ki mu ni bilo znano, da je Sava zaupal skrivnost svojemu sorodniku Luku Krsmanoviću, se je nedavno s tem sprl, nakar je Luka Krsmanović iz maskevanja oavdil brate žandarmeriji. Policia v Bjelinju je takoj odredila preiskavo in našla na polju zakopani trupli ubitih. Morilci so bili takoj aretirani in izročeni sodišču.

Porotne razprave

Dve smrtni obsodbi.

Uboj v Sostrem

Ljubljana, 4. junija
Brata Anton in Pavel Strah sta po stari navadi krenila tudi 25. januarja t. l. v gostilno pri Franzu v Sostrem, kjer sta gostela na bratrance Ivana in Jožeta Straha, ki sta bila v družbi z Albionom Habličem in njegovim prijateljem Janezom Kocijančičem. Kmalu po prihodu bratov Strah sta Hablič in Kocijančič odšla proti Spodnjemu Kašlju, kjer sta se hotela dogovoriti z nekaterimi dekletki radi projektiranega plesa. Spotoma pa sta se premislila in se vrnila v Sostro. Ko sta šla mimo Strahove hiše, sta opazila, da se jima bližata dve postavi. Ko so se srečali, ju je eden obenem neznance vprašal po imenu, nakar pa nista hotela odgovoriti, ker sta se hotela ogniti pričkanju. Nato sta ju neznanka napadla in razvil se je splošen pretep, tekot katerega sta Habljan in Kocijančič spoznala v svojih nasprotnikih oba brata Straha. Pretep je trajal komaj dve minuti, vendar pa je obelježil smrtno ranjen Albin Habljan v jarku kraj ceste. Kocijančič, ki je zbežal, ga je sicer dvakrat poklical, pa ni dobil nobenega odgovora, zato se je odpravil domov. Ob 10. uri zvečer se je priplazil Habljan krvav s klobukom in nožem v roki k Strahovim in dejal nerazumljive besede. Odpravili so ga v bolnico, kjer je takoj prihodnji dan umrl. Rana je bila prizadejana z opijilnim orodjem (bajonetom) in sicer tako močno, da je počila lobanja. Strah se izgovarja, da sta bila napadena od obeh nasprotnikov, ki sta imela poleni v roki. Poleni so sicer res našli na mestu pretepa, značilno pa je, da ju je Strahova mati požgala. Ker Kocijančič trdi, da se je on boril s Pavlom Strahom, je bržkone ranil Habjana Anton Strah, ki pa trdi, da se je takoj po pričetku pretepa onesvestil vsled zadob-

ljenega udarca na glavo. Razprava, pri kateri je obtoženec trdovratno tajil vsako krivdo, ni mogla docela pojasniti slučaja in tudi zasliševanje desetih prič je ostalo brez pravega uspeha. Državni pravdnik dr. Lavrenčak je zahteval prihod nove priče in pa sodnega izvedenca dr. Traunerja. Njegov predlog je bil zavrnjen in prijavil je zato ničnostno pritožbo. Porotnikom je bilo stavljeno eno samo vprašanje glede krivde uboja. Porotniki so po jako dolgem posvetovanju zanikali vprašanje s 7 proti 5 glasovom, zahtevali pa so dodatno vprašanje, glaseče se na prekoračenje silobrana. To vprašanje so nato potrdili z 10. proti dvema glasovoma, nakar je bil Anton Strah obsojen na 6 mesecev težke ječe.

Požigalec in potepuh

Druga današnja razprava se je vršila proti 35letnemu zidarju Petru Golobu iz Ljubljane, večkrat predkaznovanemu potepuhu in delomržežu, ki je obtožen, da je skušal zaneti požar na posvetu gostilničarja Ahčina pri Sv. Duhu. 22. februarja t. l. je namreč prišel obtoženec v Ahčinovo gostilno, naročil pijačo in začel takoj ostro politizirati. Gostilničar mu vsled tega na njegov ponovni poziv ni hotel več dati vina, kar je obtoženca silno raztogotilo. Vzdignil se je krog šeste ure zvečer, zagrozil: »Boste že videli!« in odšel pri zadnjih vratih, ki jih je Ahčin za njim zaklenil. Služkinja Ivana Habljan se je ustrašila grozečega zvoka prostopačevih besed in je odšla pogledat za njim ter ga zasačila, ko je baš zapalil slamo v linstnici, ki je stala 7 korakov od hiše. Na njen krik je prihitel gospodar in posrečilo se mu je zadušiti požar že takoj v kali. Obdolženec je zbežal, pa so ga sosedje kmalu ujeli. Če bi se bil požar razširil, bi bila hiša in hlev,

poln krme, v veliki nevarnosti in škoda bi bila ogromna. Aretirani Golob je izjavil, da ne ve, zakaj je zažgal, vendar ni verjetno, da bi bil to storil v pijanosti, ker je jako urno in spredno bežal. Pri nadaljnjem zaslišanju je tudi se priznal, da je dne 20. decembra prejel leta vrgel soho sv. Janeza Nepomuka iz kapelice Marijane Franketove v Kamniku s podstavkom vred v Bistrico in je vsled tega njena lastnica utrpela škodo krog 500 Din. Poleg obeh teh deliktov je Golob tudi obtožen potepuštva in beračenja. Pri razpravi se zagovarja s popolno pijanostjo, ki pa ni verjetna, ker je možakar celo popoldne spil komaj tričetrt litra vina. Porotniki so dobili 4 vprašanja, glaseča se na požig, hudobno poškodbo tuje lastnine, potepuštvo in beračenje ter so prva tri potrdili s glasno, medtem ko so zadnje soglasno zanikali. Peter Golob je bil nato obsojen na 5 let težke ječe, poostrene vsako četrletje s postom in trdim ležiščem.

Novo mesto, 4. junija.

Dvojni umor v Vrbinški vasi Smrtna obsodba.

Porotno sodišče se je danes bavilo z zagnanim dvojnimi umorom v Vrbinški vasi pri Krškem, o katerem je svojočasno naš list že obširno poročal.

V pondeljek 13. oktobra je prišel k mesarju Murku v Krškem mlad mož, ki mu je ponujal v nakup kravo in dva prašiča. Dasi se je mesarju čudno zdelo, da živine ne prodaja gospodar sam, je vendar sklenil kupčijo in dal 1000 Din arc. Obenem pa je o dogodku obvestil žandarmerijo, ki je prišla že naslednjega dne v Vrbinško vas, našla Verdellovo hišo, kjer je neznanec služil, zaklenjeno in na vratih pribit list papirja, na katerem je bilo napisano: »Draga moja gospodo! Ja sam junak iz Like. V rit me pišite svi skupa. Stari in stara su odšli v Toplice v Čateže, nikdar jih ne bo više doma, niti bute znali za njih, a ja idem u Francusku i u Ameriku«. Ko so orožniki vlomili vrata, so našli v hiši vse razmetano, na tleh pa sledove krvi. Vse, kar je imelo kakšno vrednost, je bilo oropano. Manjkala je obleka, mast, svinjsko meso, slike in ves denar, dasi je Verdel nekaj dni poprej dvignil pri občinski hranilnici 3000 Din. Očividno je bil izvršen nad Verdellom in njegovo ženo roparski umor, toda trupel niso mogli nikjer najti. Kot zločinca so ljudje takoj osumili mladega Hrvata, ki je Murku prodajal kravo. Kakor se je zvedelo, je mož delal meseca septembra nekaj časa v rajhenburškem kamnolomu. Ker pa se mu je zdelo to delo pretežko, je prišel k Verdellu, da ga bosta vrela za svojega, ako ostane tri mesece pri njima. Kljub marljivemu poizvedovanju orožniki morila dolgo časa niso mogli izslediti. Dne 17. januarja pa je poslovođa rajhenburškega kamnoloma Janez Lipovšek v Zagrebu nenadoma srečal moža, ki je septembra 1924, pod imenom Klasić delal pri njem v Rajhenburgu in potem odšel k Verdellu, ter ga je dal aretirati. Aretirani je na policiji izjavil, da se piše Josip Klasić in priznal, da je umoril in oropal zakonca Verdela. Pri hišni preiskavi so našli pri njem polno oropanih predmetov. Trupli umorjenecov so na podlagi izpovedi aretiranca in njegove žene Mare našli zakopani za hišo. Verdela sta bila na zverinski način pobita s sekiro.

Tekom preiskave se je izkazalo, da ima Klasić na vesti še več drugih zločinov. Pred vsem se je dognalo, da je njegovo pravo ime Milan Esapović, doma iz Primišlja in nestalnega bivališča. Poročil se je s sedanjeno ženo Maro, čeprav je njegova prva žena Dragica Pjavec še živa. Tudi do lastine, na podlagi katere se je drugi poročil s sedanjo ženo Maro, je prišel potom zločinca. Leta 1922. je namreč delal na neki opekarni pri Križevcih ter potem odnesel Josipu Klasiću, ki ga je iz usmiljenja vzel na stanovanje, za približno 2800 Din raznega blaga in delavsko knjižico na njegovo ime, s katero se je potem izkazal kot samski Josip Klasić.

Obtoženca sta na današnji razpravo pripeljala dva paznika močno uklenjena in mu šele pred vstopom v dvorano odvzela verige. Esapović je 25 let star, močen clovek. Na predsednikova vprašanja je od-

'Tropice!', novost za Ljubljano!

V hudi vročini je za gospode prav priporočljiva obleka iz 'Tropice!' blaga. Zadržajte vzorce ali pa si ogledite v kosih pri

Drago Schwab - Ljubljana

govarjal cinčno in sedel zakrnjeno na klopi. Njegovo izjavo, da je v Zagrebu priznal umor samo zato, ker so ga v zaporu trpinčili, sta policijski tajnik dr. Bogdanović in detektiv Golob iz Zagreba odločno ovrgla. Pod težo dokazov je končno priznal, da je sam umoril zakonsko dvojico, zagovarjal pa se je, da je storil dejanje v jezi in silobranu.

Porotnikom je bilo stavljenih 5 vprašanj: 1.) Glede dvojnega umora; 2.) glede bigamije; 3.) glede tatvine pri Klasiću; 4.) eventualno glede uboja in 5.) eventualno glede tatvine pri zakonških Verdell. Ob 8.30 so se porotniki podali na posvetovanje. Ob 9. uri je prvomestnik porotnikov gostilničar Fr. Koprive razglasil krivdorek. Porotniki so soglasno potrdili prva tri vprašanja, nakar je bil Esapović obsojen v smrt na večalih. Sprejel je obsodbo čisto hladno, krvno in prigrabil takoj pritožbo. Dvorana je bila nabito polna občinstva. Senatu je predsedoval sod. svet. Kuder, votanta sta bila višji s. svet. Kozina in sodnik Romih, drž. pravdnik Barle.

S tem je bilo porotno zasedanje v Novem mestu zaključeno.

Celje, 4. junija 1925

Poneverba

Božidar Krotič, po poklicu slikarski mojster na Laškem, je bil od poletja 1923. blagajnik prostovoljnega gasilnega društva na Laškem ter je kot tak imel v svoji shrambi dve hranilni knjižici, na katerih je imelo društvo naloženo svojo gotovino. Obdolženec je l. 1923. dvignil in porabil zase 2500 Din, leta 1924. in 1925. pa zopet 11.600 Din in še posebej 1900 Din. Porabil je tudi zase izkupiček gasilskih društvenih koledarjev, ki jih je imelo društvo za razpečevanje, v vrednosti 400 Din ter del čistega dohodka od veselice, ki jo je društvo priredilo, v iznosu 1300 Din.

Porotniki so od sodnega dvora stavljeno glavno vprašanje z 7 glasovi proti pet zanikali, ter je bil obtoženec oproščen. Merodajno in odločilno je uplivalo dejstvo, da društvo ni redno poslovalo ter se sploh knjižice niso v redu revidirale.

Zverinski umor v Dobovi

Morilec Hodko obsojen na smrt.

Popoldne se je vršila razprava o znanem bestialnem umoru mesarja in trgovca Josipa Kraljiča v Dobovi pri Brežicah dne 27. februarja, o katerem smo svojočasno obširno poročali.

Obdolženec, 30letni posestnik Josip Hotko iz Marje Gorice pri Zaprtežu, je kriv do te mere preiskave priznal. Poseduje v Mariji Gorici malo trgovino in gostilno, bil pa je vedno v denarnih stiskah. Ker ni mogel na pošten način odplačati svojih dolgov, je sklenil, da si pomaga na nepošten način. Od novega leta dalje je premljeval, kako bi mogel oropati Josipa Kraljiča, mesarja iz Dobove, o katerem je dobro vedel, da nosi pri sebi redno veliko svote denarja. Bil je s Kraljičem znan iz mladih let. V dosednjem svojega cilja je Kraljiča redno zasledoval po sejmistihi, vendar pa mu naklep ni hotel uspeti. Kraljič je ob petkih redno vozil te leče mešo v Zagreb na trg. Zato se je obdolženec podal v petek 27. februarja v Zagreb, kamor je po raznih zakasnitvah dospel šele popoldne. Seboj je vzel lovsko puško, ki jo je skrbno zložil in ovil v papir, v žep pa je vtaknil štiri naboje, nabite s šibrami za srce in zajce. Ker v Zagrebu Kraljiča ni našel, se je vrnil z večernim vlakom v Dobovo in šel v gostilno Megove, kjer se je nahajal Kraljič v večji družbi. Popil je tam samo dvačetrta vina, ter se poddal nato do kapelice ob cesti pri Selah, kjer se je skril za železniškim nasipom, na basal puško in čakal, dokler ni prišel Kraljič. Kraljič se je čez nedolgo časa pripeljal s kolesom brez svetilke. Ko je bil že vstric obdolženca, je ta sprožil, nakar je Kraljič skočil s kolesa, zakričal dvakrat »ejoj, jojter bežal se kakih 20 korakov dalje. Obdolženec je skočil za njim ter vnovič ustrelil v njega ter ga pogodil tako dobro, da je padel na tla in bil takoj mrtev. Kraljiča je nato zavlekel na železniško progo in ga položil na tračnico, iz linstnice pa mu je pobral ves denar, linstnico pa je vrgel proč. Kolo je pogreznil v bližnjem potoku. Ko je bilo vse v redu izvršeno, je odšel po bližnji domov, se navederjal, nato pa priznal svoji ženi, kaj je storil. Skupno sta prešlela denar, bilo je 11.130 Din in ena srebrna ura, ki jo je skril za svinjakom.

Porotniki so potrdili vprašanje glede roparskega umora, nakar je bil Josip Hotko obsojen v smrt na večalih.

Romanje v Rim

Pisma našega povodom slovenskega romanja v Rim odposlanega posebnega poročevalca.

Pravi romar si ogleda seveda tudi osterije, trattorie in bottiglierije. Nič za reči! Rim ima vrlo dobro kapljico, pa naj se imenuje frascatti, chianti, grottaferrata ali drugače. Liter po štiri do pet litr. Ne bilo bi napak, če bi se enkrat podala v Rim tudi posebna procesija ljubljanskih cvičkarjev. Če si solidna krščanska duša, se frascatticega vina ne moreš opijati, ker se ti prej ustavi; pravi užitek samo s počasnimi požirki. In glava te nikoli ne boli po njem, pač pa zaspiš kakor zabi-

Poleg dobrega vina imaš v Rimu tudi izvrstno južno sadje (oranže, banane, nešpice) in zgodno sočivje, v ostalem se le težko zadovoljiš s hrano. Osobito meso je slabo. Tudi močnate jedi ne veljajo. Pasta asciutta (politi makaroni) je resnično še najboljša. Rimljani je konsumirajo strašne vagone. Jedo jo po dvakrat, trikrat dnevno, ali pa kar en pot toliko. Da bi je ne jedel vsaj enkrat dnevno, pravijo, ga ni Rimljana. Celo o kralju mi je znanec z dalmatinskih otokov, ki v Rimu študira medicino, mogel povedati samo to, da nedvomno tudi on ljubi paštašuto. In Mussolini se-

veda tudi. In papež šele!

Cez dan se Rimljan kreta v barih, ki jih je v vsaki ulici par, a zdaleka nimajo tistega pomena, kakor pri nas in na severu. V rimskem baru ni nikakega tingtangla, marveč te na brzo roko postrežejo s poljubnim aperitivom, okrepčilom, ledom ali črno kavo — caffè espresso. Popiješ stole in se žuriš dalje; za ples in koketiranje ni prostora. Zato se Ljubljanačan in Zagrebčan po krivem začudi, ko tudi v Vatikanu pred vhomod v misijonsko razstavo najde ličen bar zloglasnega imena, toda brez zapeljivosti.

Živi se v Rimu prillično za enak denar kakor v Jugoslaviji, nevšešči obilgatne izdatke za vstopnino v razne lokale in dvorane, in za bakšiš. Previdnost je treba obilo, povsod špekulirajo razni vlnudneži, da te oiganijo vsaj za dve litri. Kakor ti je na eni strani vjuden in pasje ponižen, tako ti ob računu pri menjavji večjega bankovca kratkoma odtegne 10 lir in je nato zopet vjuden, makar ga opusješ do mozga. Nič ne porajataj, tujec v Rimu, na prilžneno titulacijo »cavalliere« sem in »cavalliere« tja, marveč pazi na cenik in preštevaj denar. Zlasti okrog Vatikana kar mrzoli raznih »poslovnih« tipov, ki ti prodajajo vse in te skušajo obrnati pri vsaki stvari. Hočeš romarsko meddajo, evoli, relikvijo, evoli, avdienco pri papežu, evoli! Tudi maše so na pro-

daj. Gorje naivnemu romarju, oziroma njegovemu žepu! Sploh tam v okolišu Vatikana in za Tibero je iz srednjega veka ostalo vse pri starem. Umazanost, revščina in zloba. In prostitucija.

Večer provedeš v Rimu najlepše, če se podaš polahko navkreber v eno izmed obeh glavnih razglednih setališč: na Monte Pincio ali pa levo od vatičanskega vrta na Janikulum. Krasota, ki se ti odpira v teh eksotičnih razkošnih parkih z obilico starodavnih palm, s piničnimi gajji, z vrstami kipov in monumentov ter ob promenadni aleji s panoramo večnega mesta ob zahajajočem soncu, ti nikdar dovolj ne napase oči, marveč si še in še želiš razgledov in mirnega uživanja na terasi. In ko se vležeš mrak in zablesti pod teboj nebrni lučic, stopaš polahko navzdol, prepoln nekega tihega zadovoljstva, da si kroval na dan z najlepšim, kar ti more nuditi rimsko mesto: vse svoje veličastje palat, kupol na cerkvah, močujočih starihskih razvalin, z mehkim obrobjem gričev in ozadij. V mestu pa je večer pust in ne udi nikakega posebnega razvedrila. Pomešaš se v promenado na Korzu Umberto, ki se vleče s Piazza del Popolo izpod Pincia do Piazza Venecie. In posediš med stebriščem velike kavarne, kjer tudi najlažje najdeš družino naših ljudi z ambasade. V gledališča in drugam me v Rimu ne vleče

več. Teatro Costanzi, reprezentativna rimska opera, je mizeren kalup lesenih lož in visokih galerij. Njegova sezona, ki trajaja sicer samo od decembra do aprila, je tokrat podaljšana radi svetega leta. Repertoar: Aida, Traviata, Butterfly. Zasedba prilično dobra, toda že v Ljubljani sem Aido slišal in videl boljše kakor tu. In ta klakerska publika! Ves čas predstave ni miru. Rimljan ploska za vsako malenkostno arijo, dela neprestane opazke, po potrebi prepeva in poživčuje z orkestrom in privleče tudi otroke seboj, ki cvilijo in sitnarijo neprestano, zdaj v loži, zdaj v parterju, pa na galeriji. V drugih teatrilh, kjer dajejo operete in drugo cenočno blago, pa je seveda še huje. Ne, v teater me v Rimu nič več ne mika. Varieteti ponujajo za oderuške cene vsakojak plitek tingtangl z mondenimi plesi, gofoto in poboto, v kinematografih predvsem ameriško blago. Po vsaki predstavi pa na ulici ponujajo dekleta, lepa in nelepa, na prodaj svojo mladost. To je seveda lahkni svet. Pravijo, da so rimska dekleta sicer vrlo patrijarhalno vzgojevana, gotovo je, da si ne smejo tako svobodno rezati svojih dolgih črnih kit, četudi je pobla buča našla posnemovalke že v Novi Zelandiji. Meščanske Rimljanke se oblačijo prav skromno: koncem lonceve vendarle tudi v Rimu tvori uradniški sloj gros meščanskih obitelj. A uradništvo je v

Italiji, v Rimu, jedva v taken gmotnem položaju kakor v Jugoslaviji.

Dnevi naših romarjev gredo h kraju. Prvi hrvatski vlak se je odpravil v nedeljo o polnoči, drugi zdaj sledijo, po eden vsak dan. A Slovenci se vračajo jutri 4. junija jutraj preko Assisija in Benetk. Jaz tudi ne pojdem v nobeno cerkev več, v noben muzej. Tudi na kupolo svetega Petra se ne povzpem nič več. Nakuhalo me je solnce, da sem popoldne ves omočen odavtal proti Tiberi in se barbarsko ukopal v tej slavni reki, ki je v davnih, davnih dneh vrgla na prod, volkulji v gnezdo, dvojčka Romula in Rema. Jaz pa sem jo po okopanju mahnil v senco pred mlekarino, na kislno mleko.

V našem zavodu sv. Jeronima je ves dan živahno. Romari se zbirajo in pripravljajo za odhod. Ogledal sem si našo cerkev in naše poslanstvo pri Vatikanu, ki ima v tretjem nadstropju Vatikana svoje prostore. Govoril sem z gosp. dr. Vojko Janičem, predsednikom naše delegacije za konkordato, (dočim vatičanski predseduje kardinal Gasparri.) Sele v pondeljek sta se delegaciji prvič sestali. Torej je vsa reč šele v povojih in je od konkordata z Vatikonom še daleč, osobito če se pomisli, da nastopajoča vročina bržčas ne bo podvzvala k delu, ki menda ne bo preveč zabavno.

Janez Svetotnik.

Gospodarstvo

Poletna paša

Največja napaka našega kmetijstva v zadnjih desetletjih je ta, da se je razen v planinskih krajih povsod skoro popolnoma odpravila paša živine in prešlo na hlevsko krmiljenje. Še danes, ko se ta zmota bolj in bolj tudi pri naših kmetih uvideva, čitaš v listih včasih kak članek o travi, ki jo živina na paši pohodi in o škodi, ki da jo ima kmet zaradi tega.

V statistiki skandinavskih držav nastopa pod rubriko »Seno« v resnici le pridelek 1. košnje; otava se praviloma nikdar ne kosí, marveč le popase. Veliko gospodarsko vrednost tega običaja, odnosno poletne paše razvidimo iz nastopnih ugotovitev:

1.) Po članku »Košnja sena« je pridelek otave povprečno maihen (ne le na Danskem, tudi pri nas) in rentabilnost spravljavanja otave je zelo dvomljiva, osebito dandanes, ko so kmetijski posli in delavci zelo dragi. Bolj pametno je torej z umnim oskrbovanjem travnikov in primernim gnojenjem zvišati pridelek 1. košnje množinsko in vrednostno, vse druge košnje na popasti.

2.) Najcenejše se prehrani živina na paši. Pastirja moremo nadomestiti s sponanjem (na vrvi privezana živina) ali z ograditvijo travnikov. Ako se nase v ogradah prosto skupaj le ena vrsta živine, n. pr. le krave, ali le volí itd., ni nikdar toliko nemira, da bi živali potrebovale stalnega nadzorstva; prihranimo si s tem pastirja in hilapca, ki mora sedaj za živino kositi in ji pokladati.

3.) Živina na paši gnoji travniku in zvišuje s tem pridelek 1. košnje. S hojo pospešuje prezračevanje travniške ruse in ustvarja s tem ugodnejše rastne pogoje: v ruši in v orni plasti zemlje zraka ne manjka, pač pa je isti stoječ in je za rastline koristno, če se pod stopnjami in teži živine prisihi k gibanju. Najvažnejše je poleti ohraniti zemlji pozimi zbrano rezervno vlago; s hojo, oseboto pri prosti paši prelamlja živina v travniški ruši kapilarne cevke, ki nastajajo v mirujočih plasteh zemlje in po katerih se vrši izhlapevanje vlage iz zemlje v zrak. Trave imajo zato skozi poletje več vlage na razpolago in je zaradi tega pridelek otave večji (le da jo je živina popasla).

4.) Trave imajo v primerni mladosti največ redilne vrednosti in je zato pri paši upoštevati ne le množinsko in kg večji pridelek otave, marveč še bolj kakovostni povisek, njeno redilno vrednost. O tem se moremo prepričati iz nastopnih danskih poskusov iz leta 1909:

Pasja trava Franc. pahavka				
Košnje:				
dve štiri šest dve štiri				
Sena (in otave) q na ha:				
99	54	44	70	43
pdst. duška v suhi snovi:				
0,95	1,96	2,46	0,97	2,14
Pridelek kg duška na ha:				
74	82	85	54	72

Pri paši pridelam po 3.) več otave, in ker jo bo živina do zime pokosila z zobmi še 3 do 4krat, tudi še vso vsebinsko razliko duška pogostih košenj. Skrajno potraten gospodar je torej kdor poleti ne pase.

Edina neprimlik paše so v mokrih letih ter na vlažnih travnikih metljaji v jetrih (oseboto pri ovcah) in črvi v pljuščih ter v prebavilih (oseboto pri govedih). Zoner te škodljivce imamo dandanes izbornu sredstvo v bakreni soli, ki se da živalim dvakrat na teden po 5 do 10 gr. Vruha tega je paziti na dobro pitno vodo in uničevati metljajeve polže na okuženih travnikih z apnenjem, z dovajanjem gnojnice (oseboto konjske) in apnenega duška ter z osuševanjem travnikov.

Anton Pevc.

Kritične gospodarske prilike v Madžarski

Znamo je, da predvideva akcija Zveze narodov za sanacijo Madžarske pet letnih polovic. Vsota 250 milijonov zlatih kron, ki je bila dovoljena državi kot zunanje posojilo in dobavljena v pretežnem delu od Anglije in Zedinjenih držav, naj se razdeli na pet letnih polovic kot kritje za primanjkljaj v državnem proračunu. Sedaj se bliža prvo leto madžarske finančne sanacije koncu. Madžarski gospodarski krogi s prvim letom niso zadovoljni. Državne finance se sicer po načrtu blizu ureditvi, toda zasebno gospodarstvo je pri tem trpelo tako, da se more reči, da je stroške sanacije nosilo došleje le ono.

Kakor v vseh državah, ki so gospodarile z denarno inflacijo, tako nastopa tudi v Madžarski nazadovanje konzumne zmoglosti, kar se postruše je zaradi lanske lake letine. Srednji sloji so tako osiromašili, da je njihova nabavna moč minimalna.

Letos se obeta v Madžarski precej povoljna žetev, ki bo nedvomno v precejšnji smeri omilila kritične prilike. Vlada si sploši prizadeva, da bi z raznim merami spravila kmetijstvo na nogo, zlasti hoče pomagati s krediti. V ta namen bo dala 22 milijonov zlatih kron, ki so pripadle državi iz obračuna prejšnjega notnega zavoda in devizne centrale. Nadkomisar Zveze narodov je ta ukrep že odobril. Vobče bi potrebovalo madžarsko narodno gospodarstvo večjih inozemskih posojil — položaj, ki je podoben tudi pri nas in v drugih državah slabe valute.

V Madžarski vlada veliko pomanjkanje denarja in pri tem je denar še drag. Visoke obresti uničujejo trgovino in so

v veliki meri sokrvice naraščanju števila insolventov.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (4. t. m.) Pšenica: madžarska, pariteta Subotica, ocarinjena, 1,5 vagona 465. Turščica: baka, duplikat kasa, 1 vagon 192,5; banatska, Donava, 40 vagonov 205. Tendence mirna.

Dunajska borza za kmetijske produkte (3. t. m.) Čeprav se izgledi žetve v Evropi ugodno presojajo, je vendar položaj v Ameriki slabši; zato je na tamošnjih tržiščih tendenca čvrsta. Tudi na dunajskem tržišču je razpoloženje postalo čvrstše in so se začele cene nagibati k porastu. Notirajo vključno blagovnoprometni davki brez carine za 100 kg v šilingih: pšenica: domača 51,50—52,50, madžarska s Potisja 54,50—55,50, Rosafé 53—53,50; rž: domača 47—49,50; ječmen: domači 40—45; turščica: 29,75—30,75; oves: rumunski 44—45; pšenična moka »0« domača 84—86.

Dunajski svrliški sejem (3. t. m.) Dogon 16.550 komadov. Zaradi velike ponudbe so se pocenile mesne svinje za 30 grošev, debele svinje pa za 15 do 20 grošev pri kg. Za kg žive teže so notirale: mesne svinje 1,80—2,35, debele 2—2,35 šilinga.

Hmeljarji, pozor! Muha aphid se je pokazala tudi v naših hmeljskih nasadih in nam jih žuga ugonobiti. Postavimo se ji vsi v bran in ukrenimo takoj vse potrebno za skropljenje s tobačnim ekstraktom ali z obarbo kvasjiva lesa ali s petrolejsko emulzijo. Natančnejša tozadevna polajnila daje svojim udom Hmeljarsko društvo za Slovenijo v Zalcu. Tudi hmeljska stenica se je prikazala v nekem nasadu. Za primer suše nam žuga pa še rdeči pajek. — Društveno vodstvo.

Dohodki glavnih carinarne v drugi dekadi maja t. l. so znašali 64.235.085 Din. Največ dohodkov, to je 11.044.914 Din je zabeležila carinarnica Beograd-Sava. Potem sledi: Zagreb-lužni kolodvor 8.931.318, Beograd-železniška postaja 7.144.973, Ljubljana 4.189.724, Maribor 3.282.874, Subotica 2.869.787, Sarajevo 2.607.694, Novi Sad 2.278.536, Veliki Bečkerek 1.947.945, Skoplje 1.863.704, Zagreb-pošta 1.748.027, Smederevo 1.289.023, Sušak 1.238.298, Osijek 1.185.640, Pančevo 1.135.828, Sombor 1.131.989, Velika Kikinda, 1.047.738 Din. Ostale carinarnice beležijo dohodke pod 1 milijon. Od teh omenjamo še: Jesenje 691.948, Rakke 498.858 Din. Skupni dohodki od 1. aprila t. l. do 20. maja t. l. so znašali 286 milijonov 210.394 Din napram 235.517.426 Din v enaki dobi lanskega leta.

Vprašanje centrale denarnih zavodov v Beogradu. Časopisje poroča, da se v ministru trgovine in industrije intenzivno dela na načrtu o centrali denarnih zavodov v Beogradu, o čemer smo bili že nedavno poročali.

Uvoz proizvodov avstrijske železne industrije v našo državo. Tekom 1. 1924 je uvozila Avstrija za 8,7 milijonov zlatih kron sivega železa, od tega za 1,8 milijona zl. kron v Jugoslavijo. Železnih izdelkov je izvozila Avstrija skupno za 100,2 milijona zlatih kron (od tega za 21,9 milijona zlatih kron v Jugoslavijo); kovinskih izdelkov za 69,7 milijona zlatih kron (od tega v Jugoslavijo za 6,8 milijona zlatih kron); strojev za 8,4 milijona zlatih kron; avtomobilov za 35,7 milijona zlatih kron (od tega v Jugoslavijo za 1,1 milijona zlatih kron). Pri avstrijskem izvozu kovinskih proizvodov in strojev je Jugoslavija udeležena na prvem mestu.

Nova banka v Vrhu. Med trgovci, industriji in drugimi interesiranimi krogi v Vrhu se vrše pogajanja glede ustanovitve večjega denarnega zavoda.

Ureditve plovbe skozi Železna vrata. V Beograd so prispeli rumunski delegati, ki se bodo pogajali z našimi zastopniki glede ureditve plovbe skozi Železna vrata.

Nova konzularna agencija na Sušaku. Belgijska vlada je otvorila na Sušaku konzularno agencijo. Za šefa je imenovan g. Josip Barbič.

Izvoz sadja, zelenjave in sočivja iz Vojvodine. Prometno ministristvo je dovolilo da se na progal iz Vojvodine priključi po nekoliko tovornih vagonov brzovlaku v svrhu izvoza sadja, zelenjave in sočivja v Budimpešto, na Dunaj, v Gradec in Berlin.

Konkurz v Nišu. Konkurz je razglašen nad tvrdo Brača Stanković i kompanija v Nišu. Konkurz te stare velike tvrdke bo imel slabe posledice za mnogo drugih tvrdk.

Privredni arhivi. Mesečna finančnogospodarska revija, št. 5, je pred kratkim izšla z obilno vsebino, ki je razdeljena v ekonomsko-finančni del, sodna rešenja zakonov in pravo, pregled tečajev ter koledar narokov za konkurze in prisilne poravnave v mesecu juniju. Uredništvo in upravništvo se nahajata v Zagrebu, Moravska ul. 23/II.

Bankarstvo. Junijeva številka, je izšla. Med obilno vsebino ima zlasti ekonomske programe in smernice nekaterih strank izpod peresa vodilnih mož zadevnih strank. Dva spisa sta v slovenščini. Naslov uprave: Zagreb, Marovska 30. »Bankarstvo«, ki je naša najboljša gospodarska revija, toplo priporočamo. Letno stane 200 Din in izhaja vsak mesec.

Padež žitnih cen v Rumuniji. Iz Bukarešte poročajo: Zaradi ugodnih izgledov nove žetve so se pričele pojavljati na trgu doledje zadržane zaloge pšenice. Velika ponudba pa je povzročila rezerviranost kupcev in zaradi tega znaten padež cen. Cene pšenice so oslabele od 1700 na 1500 lejev za 100 kg. Računa se, da se bo pšenica po izvršeni žetvi pocenila pod 1000 lejev.

Dobave. Direkcija državnega rudnika Ljubija sprejema do 8. junija t. l. ponudbe glede dobave 230 in gradla za rolete in 2000 m vrvice za rolete, do 15. junija t. l.

pa ponudbe glede dobave 5 komadov vlitih kotlov. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 12. junija t. l. pri Artiljerijskih radionici Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 10.000 kg kovaškega oglja, Dne 16. junija pri intendanturi oblasti v Ljubljani glede dobave 1800 kg zmlote rdeče paprike. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Položaj na dunajskem tržišču jalec. Z Dunaja poročajo: Tendence na dunajskem tržišču jalec je nekoliko prijaznejša. Kupčija je bila precej živahna zlasti pred prazniki. V splošnem je dobro povpraševanje po vseh vrstah. Notirajo: madžarsko sveže blago 13 do 13,25 groša, ruska jajca 12,20—12,50 groša, rumunska 12,50 do 12,75 groša za komad ab Dunaj. Jugoslovensko blago pride le v manjših količinah na trg in ga kupuje največ Nemčija. V trgovini na debelo se prodaja jugoslovensko blago po 13,50—13,75 groša ab Dunaj.

Mednarodni bombažni kongres na Dunaju. Mednarodna zveza združenih bombažnih predilcev in tkalcev je otvorila včeraj svoj kongres na Dunaju. V tej zvezi je 22 držav, ki so skoro vse zastopane na kongresu. Udeležuje se kongresa okrog 300 delegatov. Obenem je prirečena v prostorih tehničnega muzeja razstava vseh novih iznajdb na polju tekstilne tehnike.

Milijardna insolvenca na Dunaju. Poravnalno postopanje je otvorjeno na Dunaju nad tvornico kovinskega in celuloidega blaga Georg Freund. Pasiva znašajo dve milijardi ak.

Likvidacija dunajske Depozitne banke. Z Dunaja poročajo: Min. svet je odobril poveritev Kreditnega instituta za javna podvzetja in dela z likvidacijo Depozitne banke. Narok je določen na 2. julija.

Borze

4. junija

LJUBLJANA. (Prve številke pomenijo povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki). Vrednote: 7% posojilo 0—62,50, Celjska posojilnica 200—0 Ljubljanska kreditna 225—265, Merkantilna 104—110, Prašedionia 800—805, Kreditni zavod 185—195, Strojne 0—135, Trbovlje 0—375, Večve 100—113, Stavbna 265—280, zastavni Kranjske deželne 20—0, zadolžnice Kranjske deželne 20—0. — Blago: les: hrastovi bordonali, 30/30, I. in II. vrsta, fco Postojna 1400—0; brzojavni kostanjevi drogi, 6 m dolžine 25 cm deb., fco meja 400—0; hrastove vozovne deščice, 44 mm 2,65 m, 54 mm, 2,85 m, I. in II. vrsta, fco meja 1450—0; bukova drva, 1 m dolžine, suhe, cepanice, fco Skoplje, m³ 135—0; bukova drva, 1 m dolž., fco Ljubljana, 4 vag. (21); poljski pridelki: pšenica Rosafé, fco Postojna trans. 0—465, avstralska, fco Postojna trans. 0—460, Hard Winter, fco Ljubljana 0—490, otrobi pšenični, juta-vreče, fco Ljubljana 0—200; oves makedonski, par. Ljubljana 0—355, turščica slavonska, par. Ljubljana 0—240; oves bosanski, orig., par. Ljubljana 0—350.

ZAGREB. V efektivnih tendence nespremenjena. Vojna škoda se je trgovala po 200 do 201. — Na deviznem tržišču je po večerašnji neznatni okrepitvi nastopila danes zopet precejšnja mlačna tendenca. Tečaj so zato nekoliko nazadovale. Blaga je dovolj. Promet srednji. Največ se je trgovalo v devizah na Italijo, London, Newyork in Prago. Intervencije ni bilo. Notirale so devize: Amsterdam 2415—2445, Dunaj 841—853, Berlin 1427,5—1442,5, Budimpešta 0.0838—0.0858, Italija izplačilo 239,85—242,85, London izplačilo 289,5—292,5, Newyork ček 59,7—60,5, Pariz 0—297, Praga 177—179,4, Sofija 44—46, Svica 1160—1170 valute: šilingi 843—855; efekti: bančni: Trgo 13—16, Eskomptna 105—106, Kreditna Zagreb 105—106, Hipo 59,5—60, Jug 100—101, Ljubljanska kred. 0—260, Obrtna 61—62, Prašedionia 800—810, Etno 78—85, Slavenska 70—71, Srpska 130—131, Narodna 32000—0; industrijski: Eksploatacija 34—38, Dubrovačka 650—0, Sečerača 548—555, Nihag 38—44, Gutmann 360—370, Slaveks 160—165, Slavonija 42—44, Trbovlje 360—365, Zagreb Osijek 89—91, Večve 100—110; deviznot: 7% posojilo 61—61,5, agrarne 32—33, Vojna škoda per kasa 199—200, obračun 200—201.

BEograd. Tendence nespremenjena. Narodna banka je nakupovala devize na Pariz. Notirale so devize: Dunaj 847—849, Berlin 1434—1437, Italija 241,75—242,35 London 292,5—293, Newyork 60—60,15, Pariz 295,5—297,5, Praga 178—178,8, Svica 1167—1168.

CURIH. Beograd 8,60, Newyork 516, London 25,08, Pariz 25,35, Milan 20,75, Praga 15,30, Budimpešta 0.007260, Bukarešta 2,45, Sofija 3,70, Dunaj 72,80, Berlin 1,2280, Bruselj 24,75, Varšava 99,25.

TRST. Efekti: obligacije Julijske Krajine 77, Živnostenska 282, Assicurazione Generali 12980, Rnione Adriatica 4 260, Rnione Adriatica B 4300, Cosulich 351, Dalmatia 262, Libera 546, Lloyd 5750, Oceania 168 Tripkovich 502, Dalmacija cement 628, Split cement 493, Krka 415, devize: Beograd 41,40—41,80, Dunaj 347—355, Praga 73,50—74, London 121—121,25, Newyork 24,80—24,90, Curih 480—483.

DUNAJ. Beograd 11,759—11,835, Berlin 168,79—169,39, Bukarešta 3,3225—3,3425, London 34,485—34,585, Milan 28,42—28,54, Newyork 709,35—711,85, Pariz 34,82—34,98, Praga 21,25—21,105, Varšava 136,13—136,63, Sofija 5,09—5,13, Curih 137,46—137,96, Bruselj 33,94—34,06, dinaril 11,74—11,80.

PRAga. Beograd 56,25, Dunaj 475,75, Rim 136,75 Curih 655,50.

BERLIN. Beograd 6,97, Dunaj 59,06, Milan 16,79, Praga 12,43, Curih 81,295.

LONDON. (Ob 10.10) Beograd 292, Newyork 486, Italija 120,62, Curih 25,07.

Sport

Olimpijski kongres

Kakor smo že na kratko poročali, je českoslovaški minister za narodno zdravje Sramek prošil teden na svečan način otvoril letošnji olimpijski kongres. V imenu Prage je pozdravil kongres župan dr. Baxa. Dosedanji predsednik baron de Coubertin je nato odločil svoje mesto kot stalni predsednik. Funkcijo stalnega predsednika je baron de Coubertin izvrševal skozi celih tri deset let. V svojem poslovnem govoru je svojim kolegom v olimpijskem odboru poslal nekako svojo sportno oporoko. Na kongresu, je dejal Coubertin, se bo mnogo govorilo o definiciji amaterstva. Potrebno je, da vsaka sportna organizacija v vseh sportnih panogah uvede natančno in pošteno ločitev amaterjev od profesionalcev in da ne sme pripuščati goljufije glede amaterstva. Najvišji sodnik v sportu mora vedno ostati čist.

Na popoldanski seji je bilo na francoski predlog izvoljenih šest podkomitejev, in sicer za sportno vzgojo (predsednik državni tajnik dr. Lewald, Nemčija), podkomite za štetje točk in omejitve olimpijskega programa (predsednik Laffah, Anglija), podkomite za splošna vprašanja in razsodišče (predsednik kapetan Scharroo, Holandska), podkomite za mednarodne sportne saveze (predsednik grof Bona Corsa, Italija), podkomite za potovanje in nastanitev olimpijskih udeležencev (predsednik general Serill, Amerika) in podkomite za zimski sport (predsednik grof Coary, Francija).

Nadalje se je določilo, da se prihodnja seja olimpijskega komiteja vrši leta 1926. v Lizboni, leta 1927. pa v Kairi. Olimpijske igre se vršijo leta 1932. v Los Angeles. Za igre leta 1936. se potegujejo Rim, Lausanne, Buenos Aires in Budimpešta. Od nevtrelne strani je bil predlagan tudi Berlin. Odločitev bo padla na olimpijadi v Amsterdamu leta 1928.

V soboto so delale posamezne podkomisije. V torek se je vršila plenarna seja olimpijskega kongresa. Na predlog tretje komisije za omejitve olimpijskega programa so bile v olimpijski program sprejete naslednje sportne panoge: lahka atletika, telovadba, sabljanje, rokoborba, plavalni sport, jahanje, moderni petboj, kolesarstvo, nogomet, hokej, tenis, težka atletika in judanje. Amerikane Kirby je predlagal, da se ona leta, v katerih se vršijo olimpijade, ne smejo vršiti tekme za svetovno prvenstvo. Predlog je bil sprejet. Od vsakega naroda smejo startati v vsaki disciplini štiri atleti. To število je maksimalno in je komisija izrazila željo, da bi bila vsaka država zastopana po manjšem številu atletov.

Glede definicije amaterstva se je določilo, da morajo to definicijo izdelati posamezni državni savezi, ki jo morajo javiti svojemu nacionalnemu olimpijskemu komiteju. Ta pa jo javi mednarodnemu olimpijskemu komiteju. Posamezni državni savezi jamčijo za amatersko kvalifikacijo svojih udeležencev.

Olimpijska prisega za olimpijske udeležence se bo od sedaj glasila takole: »Izrečno in na častno besedo izjavljam, da sem po določilih olimpijskih pravil amater.« K temu je bila sprejeta definicija Amerikanske Kirbys: »Amater je on, ki goji sport le radi sporta samega in radi zabave in ki ni ma od sporta nikakršne materijalne koristi. Profesional ja on, ki črpa svoje dohodke deloma ali popolnoma iz svojega sportnega delovanja.« Na vprašanje, ki ga je stavil z ozirom na znane sklepe FIFA Johanson, se je odgovorilo, da jamči vsak državni savez za svoje udeležence. Izjavi glede amaterstva se bo verjelo šele tedaj, ako bo državni savez kvalificiral svoje atlete kot amaterje.

Zaključna seja olimpijskega kongresa se je vršila v četrtek.

Petletnica S. K. Hermesa

Kakor smo že kratko poročali, praznuje sportni klub Hermes v Ljubljani v soboto in nedeljo petletnico svojega obstoja. Proslavil bo ta mali jubilej s pestrim programom, čigar sportni del tvorijo naslednje prireditve:

Nogometna tekma Hermes : Croatia (Zagreb). Hermesu se je v zadnjem hipu posrečilo pridobiti za nedeljo prvotrazredno moštvo zagrebske Croatia, ki spada poleg Haška, Gradjanskoga in Concordie med najboljša zagrebska nogometna moštva. V prijateljski tekmi proti Haški je nedavno igral z neodločnim rezultatom 0 : 0. Tekma se prične ob 17.30.

Hermes : Ilirija. V soboto zvečer se vrši prijateljska nogometna tekma med Ilirijo in Hermesom. Bo to prva prijateljska tekma med obema kluboma v tekoči sezoni in obeta biti zato prav zanimiva.

Boks in rokoborba. V pavzi nogometne tekme Hermes : Croatia se vrši v nedeljo boksarski match in nato še rokoborba. Nastopijo člani težkoatletske sekcije S. K. Slovana.

Vse prireditve se vrše na igrišču S. K. Ilirije.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 4. junija 1925.

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblatno 0—10	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	768,2	16,0	vzhod	dež	22,6
Ljubljana . . .	14.	767,3	18,4	vzh. vzh.	več. jas.	—
Ljubljana . . .	21.	767,1	16,2	vzhod	—	—
Zagreb . . .	7.	768,8	14,0	jug. zap.	—	7,0
Beograd . . .	7.	764,0	16,0	sev. zap.	obl.	6,0
Dunaj . . .	7.	769,3	12,0	jug. zap.	pol. obl.	4,0
Praga . . .	7.	769,3	12,0	jug. zap.	pol. obl.	4,0
Inomost . . .	7.	769,3	12,0	jug. zap.	pol. obl.	4,0

Solnce vzhaja ob 4:15, zahaja ob 19:42, luna vzhaja ob 17:55, zahaja ob 3:27.

Barometer nižji, temperatura nizka.

Dunajsko vremensko poročilo: Jasno, nekoliko toplo; zanesljivo lepo vreme bo brzkone trajalo še par dni, v dveh do treh dneh pri močnem zvišanju temperature zopet lokalno deževje.

Prvenstvena tekma Ilirija : Bačka proložena iz Ljubljane v Subotico? Kakor doznajemo, je JNS sklenil, da se tekma med Ilirijo in Bačko, ki bi se morala po žrebu odigrati v Ljubljani, vrši v Subotici. Niso nam še znani vzroki tega sklepa, ki morajo z ozirom na važnost tekme, biti izredno tehtni, toda že danes lahko izjavimo, da bomo proti povzročiteljem tega docela krivičnega sklepa nastopili z vso brezobzirnostjo.

Huzena Lask : Ilirija. V soboto popoldne ob 4. uri nastopi mlada, a zelo agilna družina Laska proti komb. družini Ilirije. Tekma obeta biti jako zanimiva, ker nastopi družina Ilirije zopet s skoro izključno mladimi močmi, ki so pokazale v nedeljo jako lepo in miselno igro. Lask nastopi tokrat komplet s svojimi najboljšimi močmi, vendar bodo naleteli v družini Ilirije na močno nasprotnico. Napeti bodo morale skrajne sile, da zasigurajo zmago svojim barvam. Tekma se vrši na prostoru Ilirije.

Lahkoatletske tekme Českoslovaške : Italija. Ob priliki olimpijskega kongresa so se vršile v Pragi lahkoatletske tekme med českoslovaško in italijansko reprezentanco. Zmagali so Českoslovaki s 73 in pol točke proti 55 in en četrto točko, ki jih je dosegla Italija. Ob tej priliki so bili postavljeni trije novi českoslovaški rekordi, in sicer v teku na 400 m Vykoupyl 51,8, v metanju kopja Chmclik 55,53 in v teku z zaprekami na 110 m Jandera 15,6.

Meddržavne tekme Českoslovaške. Za jesensko sezono 1925. in za leto 1926. je sklenila Českoslovaška nastopne meddržavne tekme: 11. oktobra v Pragi proti Madžarski, 28. oktobra v Pragi proti Jugoslaviji, 17. januarja 1926. v Milanu proti Italiji, februarja meseca v Lizboni proti Portug

James Oliver Curwood:

Onstran pragozda

III.

Iz male kože rajnega Indijanca Toma, zgrajene na trati kraj potoka, je zvenel moški smeh. Poslednji žarki zahajajočega solnca so ozarjali odprta vrata. Ta smeh, prav kakor solnčni žarki, je bil nekaj svetlega, življenjskega na robu velikega barja, vlečočega se več milij daleč k severu in zapadu. Bil je to smeh, kakršnega redkokdaj slišimo pri moških, niti hrupen, niti pretiran, nego le boder, jasen smeh, prihajajoč naravnost iz srca. Zato nalezljiv.

V hiši, popoldne poslednjega majskega dne je stal, naslanjajoč se na surovo mizo, ta smejoči se mož — Roger Mc Kay, preganec, ki ga je iskala kraljeva jezdnja policija in so stikale za njim vse patrulje severno Height of Land.

Težko si je bilo predstavljati, da je ta mož zločinec, o katerem so krožile povesti najbolj čudovitejših pustolovščin na vsem severu. Ni bil niti velik niti majhen, ni debelec niti suhec. Najbolj podoben je bil dobro rejenemu kaplanu ta veseli Roger, okroglih, polnih rožnatih lic. Na zločinca bi lahko spominjal le revolver za njegovim pasom, v vsem drugem pa je delal vtisk dobrodušnega yseljaka. Star je bil 34 let.

Na prvi pogled ni bilo v koči ničesar, čemur bi se mogel smejeti celo človek, ki ne dela nikakih zahtev, tem manj pa človek, na čegar glavo je bila razpisana nagrada — kvečjemu če bi bila vzrok njegove veselosti vonjava pravkar pripravljene večerje. Na majhnem ognjišču v kotu kože sta se namreč zlatili dve opečeni jerebici ter se je iz okrušene kanglice razširjala zapekljiva vonjava kave. Pol ducata opečenih krompirjev na ognjišču se je povaljevalo tam v svojih rujavih lupinah.

Roger si je veselo mencial roke in se hehetaje že tretjič približal nizki stoliču ob steni. Tam je oprezno dvignil šop starih papirjev iz nekake škatle. Takoj nato se je oglasilo skrbipolno cviljenje, a preko roba škatle je pogledala majhna siva miš ter uptrala vanj svoje jasne in nekam nezaupne očesi.

«Ti vražica!» je zaklical Roger. «Ti mala vražica!»

In dvignil je papirje še više in gledal znova tisto, kar je odkril pred pol ure. V mehkem gnezdecu so ležale štiri drobne miške, še gole in slepe. Ko je položil papirje zopet nazaj, se je njih mamica skopala k njim, in slišal je, kako godrnjaše dopoveduje svojim malčkom, naj se nič ne boje tega moža, kajti pozna ga prav dobro in ve, da mu niti na misel ne pride, da bi jim prizadel kaj zalega.

In Roger si je zdaj pogrnjal mizo in se zasmejal znova. Njegov smeh pa je zletel venkaj v zlato zarjo zapadajočega solnca in z vrha jelke na bregu potoka mu je velika modra šoja izzivajoče ugovarjala.

Toda v tem smeju se je skrivalo nekaj več nego le spomin na miške v gnezdu iz raztrganega papirja. Danes je temu veselumu gozdnemu možu stopila sreča po posebnem slučaju tako blizu na cesto, da bi jo bil prav lahko zgrabil, vzel in obdržal pri sebi. Ali v trenutku, ko je imel priliko, ni storil tega — ker je preganec in ker se ravna vedno po svojem lastnem zakoniku časti in poštenosti. V duši Rogerja Mc Kaya ni bilo nič vere, ustvarjene

po ljudeh. Njemu je bila Bog prerođa; ona, njeno življenje in vzduh, ki mu ga je dajala dihati, so mu bile knjige, po kateri je uravnal vse svoje korake.

A zdaj, v tej poslednji uri, ko je solnce začelo lezti za vrhove najvišjih dreves, mu je vse to dopovedovalo, da je blazen, ker je okrenil hrbet največjemu daru življenja — le zato, ker so ga razne reči storile izobčencem in preganjancem.

Še pred pol ure je bil uverjen, da se je odločil, trdno odločil. Siloma je pozabil na zakone, proti katerim se je pregrešil, in pozabil je na može v rdečih suknjah, ki so ga zasledovali na vsakem koraku. Nikoli jim ne pride na misel, da bi ga iskali v tej divjini na robu civilizacije, in čas, tako se je tešil v trenutkih optimizma, izbriše njegovo identiteto in s tem tudi nevarnost, v kateri tiči! Jutri pojde zopet h Craggovemu vrhu in potem —

Glava mu je bila polna misli na modre oči, na rjave kodre, bleščeče v žaru solnca, na odkritosrčni obrazek in rdeče ustne, ki so mu rekle zamišljeno:

Mislil, da bi ne bilo nič hudega, gospod Roger, ako bi me poljubili, če hočete... »

V tem se je zdaj pogovarjal z mišjo majčico, ki je pokukavala nanj zopet in zopet s svojimi jasnimi očkami preko roba škatlinega.

«Ti si mi prava, vtelešena krivičnost, ti razbojnika!» ji je dejal. «Snedla si mi sir, razglodala si mi jermenčke na snežnih čevljih in si me pripravila ob podnožju, samo da si si lepo posteljala svoje gnezdo. Nabunkati bi te moral in ti odtrgati glavo. A ne storim tega. Pustim te živeti in se brigati za rodbino. Toda prav ti si bila, lopovka, ki si me privedla do te velike misli. Da, samo ti! Dopovedala si mi, da imam tudi pravico ustanoviti si svoje lastno gnezdo, in jaz res storim tako — in v tem gnezdu bo najkрасnejši, najmilejši angel, ki ga je vsemogočni Bog pozabil izpremeniti v cvetlico! Da, gospa, takale je reč. In ako pride zakon —»

Toda duševna slika se mu je naglo zagrnila v mrak in na obličju veselega Rogerja se je zopet pojavil izraz moža, ki je vedel — zroč nago istino pred seboj — da lahko gleda svetu v obraz le, ako ima zavarovan hrbet. In hladno mu je postalo pri srcu, prsti pa so se mu skrčili v pest. Okrenil se je od mize in stopil k odprtim vratom. Temne sence pragozda so mu stale pred očmi, zbarvane s poslednjo krasoto zapadajočega solnca. To je bil njegov svet, vse kar je imel — njegov oče, mati, Bog. Tam je bil rojen in vedel je, da ondi nekega dne tudi umre. Ljubil je ta pragozd, razumel podnevi in ponoči, v žaru solnca in v bučanju viharja mu je bil njegov duh edini tovariš. A zdaj ni imel zanj besed. Rogerjeva ušesa so čula jedva hripavi, posmehljivi glas šoje visoko v vršičku črne jelke, ozarjene po poslednjih žarkih.

In v njegovi duši se je zbudilo ono nekaj, kar je bilo silnejše nego on ter se mu je vsililo v besede na mračno stisnjenih ustnah.

«Saj je vender še — otrok!» si je dejal otožen. «A jaz — jaz sem proklet razbojnik, na katerega čaka tam nekje ječa. In dobi me prej ali slej tako gotovo, kakor je Bog!»

Okrenil se je in stopil v hišo. Zasišal je šušenje med papirji ter se je trpko nasmehnil.

«Ne gre to!» je rekel. «Zares, ne gre to, lopovka. Saj ima itak že pekel na zemlji, čemu bi jo odvedel v drug pekel? In odvedel bi jo tja prav gotovo slej ali prej. Ne — ne gre... Ali veseli me, zares me veseli, ko pomislim, da bi se mi dala poljubiti

— ako bi bil le hotel! Pomisli le, ti tatice — ako bi bil le hotel! Oh, moj Bog!»

In smešnost vsega tega se je dvignila v misli veselega Rogerja hkratu s tragičnostjo, da se je zasmejal, sklanjajoč se nad pečenima jerebičkama.

«Ako bi bil hotel,» je ponovil. «Ako bi bil — mogel, lopovka! Saj bi dal življenje, da bi jo smel poljubiti, samo enkrat poljubiti! Toda stvar je pač taka...»

Naenkrat se je Rogerju ustavil dih in za tren je nekako otrpel, sklanjajoč se nad ognjiščem. Njegova filozofija ga je naučila, da najbolj nadarjeni mož preživi ostale — dokler pač živi. Zato se je izogibal vsega, kar bi mu lahko prineslo konec.

Imel je jasne možgane, bister pogled in sluh in vsako vlakno njegove preje je bilo preizkušeno v opreznosti. In zdaj je vedel, ne da bi okrenil glavo, da stoji nekdo v vratih za njim. Začul je le slaboten šum in čutil prisotnost nekoga, ki zre nanj tiho, neslišno, nepremično. Urno je zabodel vilice v jerebične prsi, se okrenil, se glasno zasmejal — in medtem že stal obrnjen proti vratom z naperjenim težkim revolverjem na prsi vsiljenčeve.

Ali skoraj obenem mu je omahnila roka z orožjem k boku. «No, naj me —!»

Osupel je gledal in obraz ob vratih je gledal prav tako osupel nanj.

«Nada!» je vzkliknil. «Moj Bog, mislil sem — mislil sem —»

— skušal je lagati — «mislil sem, da je medved!» Spočetka ni opazil, da je ta mala postava v kaliku tako premočena, da skoraj kaplja od nje. Njene modre oči so mu žarele nasproti, široko razrogačene od groze. In vsa je rdela. Razpuščen lasje so ji kakor oblak padali preko ramen do bokov.

Jolly Roger, ki je šele pravkar sanjaril o nji, ni čutil zdaj nič drugega, nego njeno krasoto in njen nenadni prihod.

Potem šele je opazil tudi ostalo. Poslednji zablesek solnca se je lesketal na njenih mokrih laseh, obleka ji je bila mokra in se je držala života, a iz raztrganih čevljev so se tvorile polagoma male luže. Kajpada, saj je morala čez potok!

Toda bil je njen pogled, ki ga je osupnil, ko je tu stala, držeč Pika, kužka, tesno v svojem naročju.

«Kaj se je zgodilo, Nada?» je vprašal in odložil orožje na mizo. «Padli ste v potok —?»

«Zaradi — zaradi Pika,» je odgovorila in v glasu ji je bilo ihtenje. «Zalotila sva Jeda Hawkinsa, ko je iz peska izkopaval svoje žganje; pobesnel je, me zgrabil za lase in Pik ga je ugriznil. Jed pa je zalučil Pika, da je priletel na skalo in se grozno potolkel. Oh, gospod Roger —»

Podala mu je psička in Pik je zacvilil, ko je Roger vzel njegovo kosmato glavo med dlani ter ga previdno dvignil. Deklece je sunkovito pohtevalo, a v očeh ji ni bilo solz, ko se je okrenila za tren od Pika k orožju na mizi.

«Ako bi ga imela,» je vzkliknila, «bi ga bila ustrelila!» Obraz Jolla Rogerja je pobledele kakor pepel, ko je pokleknil na tla in se sklonil nad Pika.

«On vas je vlačil za lase, pravite?»

«Spozabila sem se,» je šepetala tesno ob njegovi rami. «Tega vam nisem hotela povedati. Saj me ni bolelo. Pik je bil —»

Čutil je njene vlažne kodre na svojem vratu.

«Recite, prosim — je li hudo ranjen?»

Strojnega ključavničarja

samostojnega prvovrstnega išče tovarna, Titan, Kamnik.

Kopalne obleke, plašči, čevlji, brisače
v največji izbi pri
C. J. HAMANN
LJUBLJANA, Mestni trg št. 8.

Prometni zavod za premog, d. d.
v LJUBLJANI

prodaja premog
iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpeta na debelo

inozemski premog in koks
vsake vrste in vsakega izvora ter priporočeno posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, trni premog in brikete

Naslov: Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta št. 15/1.

IVAN BOGATAJ

koncesijonirano elektrotehnično podjetje
LJUBLJANA, Kongresni trg 19
(Tolag nunske cerkve) Telefon št. 3.

Instalacije: Radio-postaje, moderne telefonske centrale, zvonci in električna razsvetljava.

Trgovina in zaloga: Instalacijski material, motorji, telefonski aparati, moderni lestenci in svetilke.

Radio-aparati, posamezni deli in anodne baterije.

Za mladino

naročita novi knjigi!

Filip Dom.: Kako se se vrage ženili.

Broširano 30 Din, vezano 35 Din, poštnina 1-50 Din.

Levstik Vlad.: Deček brez imena.

Broširano 25 Din, vezano 30 Din, poštnina 1-50 Din.

Knjigi se naročata pri

knjigarni Tiskovne zadruga
v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

ZAHVALA.

Povodom tragične smrti našega iskrenoljubljene sina, učiteljskega v Ljubljani, gospoda

Vladimirja Pirnata

se najiskrenejše zahvalujemo g. dr. Vlad. Vrečku za prvo pomoč ponesrečenemu, ravnatelju ljubljanskega moškega učiteljskega g. dr. Doklerju, kakor tudi zastopnikom Udruženja naprednih učiteljskih v Ljubljani in Mariboru, „Preporoda“ v Ljubljani, Udruženja gledaliških igralcev in dramatične šole v Ljubljani za prekrasne tolažilne govore ob grobu. Naša globoka zahvala pokloniteljem vencev, Orjuni v Ptuj, gojencem in gojenkam učiteljske v Ljubljani in Mariboru, sokolskemu naraščaju v Ptuj kakor tudi pevskega zboru učiteljskih v Ljubljani, krasne žalostinke, ptujskega Sokola, Orjuni v Ptuj in vsem udeležencem, ki so spremenili našega ljubljence na njegovi zadnji poti. Velika udeležba občinstva nam je bila v težkih trenutkih edina tolažba.

Ljubljana, dne 4. junija 1925.

Žalujoči ostali.

Avgust Terpinc

posestnik in usnar v Kamniku

je dne 3. junija v 74. letu svoje starosti boguvdano preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, dne 5. junija ob 1/4. uri popoldne iz hiše žalosti na Šutni št. 31.

Blag mu spomin!

V Kamniku, dne 4. junija 1925.

Minka Terpinc, Fanči Močnik, hčerki — Dr. Ernest Močnik, zet — Tatjana, vnukinja, in vsi ostali sorodniki.

Truplo dne 3. junija na Gorniku preminulega

Stanka Gabrška

se prepelje iz Krži pri Trzinu na Gorenjskem v Ljubljano, kjer se vrši pogreb v soboto, dne 6. junija 1925, ob 4. uri popoldne iz mrtvašnice Sv. Krištofa na pokopališče k Sv. križu.

V Ljubljani, dne 4. junija 1925.

Pisalne stroje

nove in rabljene, najcenejše pri 20-40

L. BARAGA, LJUBLJANA,
Selenburgova ulica št. 61.
Telefon št. 980.

Oddaja košnje.

V soboto, 6. t. m. se bo prodala košnja na travnikih v Mestnem logu. Udeleženci se snidejo ob 9. uri zjutraj pri mostu čez Mali graben na Opekarski cesti.

V globoki žalosti javljamo pretužno vest, da je naš presčno ljubljani soprog, ata, tast in svak, gospod

Ivan Hudomalič

delovodja tvrdke C. B. Mally, Tržič

v sredo, dne 3. junija ob pol 8. uri zjutraj po dolgi in trpljenja polni bolezni, previden s svetimi zakramenti mirno v Bogu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, dne 5. junija ob pol 6. uri popoldne iz hiše žalosti.

Tržič, dne 3. junija 1925.

Rodbine Hudomalič-Amann.

Sokolsko društvo v Mariboru javlja svojemu članstvu tužno vest, da je brat

Stanko Gabršek

dne 3. junija 1925 preminul.

Našemu požrtvovalnemu bratu ohranimo svetel spomin.

V Mariboru, dne 4. junija 1925.

Odbor.